Dr. Petra Fohrmann színház-, film- és televíziótudományt hallgatott a Kölni Egyetemen, majd a potsdami Film- és Televíziótudományi Főiskolán szerzett doktori címet. 1984 óta különböző nemzetközi média-vállalatoknál dolgozik. 2005-ben saját kiadót alapított. A Bonn melletti Swisttalban és Berlinben él.

www.domkiado.hu

Petra Fohrmann

A propaganda-miniszter gyermekei

A Goebbels-gyermekek nevelőnőjének visszaemlékezései az 1943 és 1945 közötti évekre

Első alkalommal megjelenő magán-fényképekkel, s a Goebbels-család és alkalmazottaik által írt levelekkel

Dóm Kiadó
Budapest

A magyar kiadás a következő eredeti német kiadás
alapján készült:
Die Kinder des Reichsministers – Erinnerungen
einer Erzieherin an die Familie Goebbels 1943-1945
von Petra Fohrmann.
Fohrmann Verlag, Swisttal, Germany 2005
(www.fohrmann-verlag.de)

Fordította
Major Mercedes

A fordítást az eredetivel
egybevetette és szerkesztette
Schenk János

X 8514

Original edition copyright © Fohrmann Verlag,
Swisttal, Germany 2005
© Dóm Kiadó, Budapest 2006
© Hungarian translation by Dóm Kiadó Bt.

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog,
így különösen a sokszorosítás, terjesztés
és fordítás joga fenntartva. A mű a kiadó
írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben
sem reprodukálható, elektronikus rend-
szerek felhasználásával nem dolgozható
fel, azokban nem tárolható, azokkal nem
sokszorosítható és nem terjeszthető.

TARTALOM

Előszó	8
1943. október A Goebbels család nevelőnőt keres	12
Szolgálatba lépés 1943 novemberében	17
1943 karácsonya a bogensee-i házban	21
A gyermekek nagymamái	24
Goebbels a kíséretével – magánemberként	27
A Goebbels család hétköznapjai	29
A Goebbels-gyermekek iskolai hétköznapjai	36
Joseph Goebbels gyermeknevelési szokásai	38
Magda Goebbels gyermeknevelési szokásai	41
Merénylet Hitler ellen 1944. július 20-án	45
Esküvő 1944. augusztus 24-én	46
Goebbels születésnapja	68
Magda Goebbels születésnapja	74
1944 karácsonya a bogensee-i házban	75
1944/45 szilvesztere	78
Költözés Schwanenwerder-be 1945 januárjában	79
Walter Stoeckel professzor 74. születésnapja	82
Búcsú a gyermekektől	83
Menekülés Berlinből	86

A SZÜLŐK

Dr. Joseph Goebbels birodalmi propagandaminiszter (fotó: Szövetségi Archívum)

Magda Goebbels (Fotó: Szövetségi Archívum)

ELŐSZÓ

Hogy miként született ez a könyv és miért csak most írtam meg? – nos, erre egy rövid, s egy hosszabb történettel is válaszolhatok. A rövidet gyorsan elmesélem.

Éppen egy kéziratot készítettem elő egy Down-kóros asszonyról, aki egész életében naplót vezetett. Karácsonyi ajándéknak szántam az asszony akkor 84 éves édesanyja, Gerda B. számára, aki ideadta nekem időközben elhunyt lánya, Dagmar naplóit, és aki végig kitartóan támogatott írói munkámban. A véletlen úgy hozta, hogy barátnője, Käthe, az év tavaszán látogatóba jött hozzá. Azokon a nyáriasan meleg napokon Käthe is elolvasta a Dagmar naplóiból készült kéziratot barátnője kertjében. Mivel a két hölgy már 75 éve barátságban állt egymással, Dagmart egy kicsit Käthe is a gyermekének érezte, akiért aggódott és akivel törődött, aki örömet és szeretetet ajándékozott neki. Miközben Käthe teljesen belemerült Dagmar naplófeljegyzéseibe, az ő emlékei is feléledtek, és olyan volt számára az olvasás, mintha egy másik világba csöppent volna. Dagmar világába. Ezt elmesélte nekem telefonon, aminek nagyon örültem és spontán azt mondtam neki, hogy az ő történetét is szívesen lejegyezném. Amikor öt perccel később csengett a telefon és Käthe azt kérdezte, komolyan gondoltam-e, már megtettük az első lépést e könyv megszületése felé. Ennyi a rövid történet.

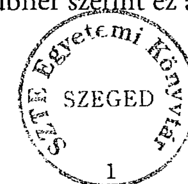
Az a kérdés, hogy miért csak a háború befejezése után hatvan évvel jött létre ez a könyv, már egy sokkal hosszabb indoklást tesz szükségessé. Erről is szó lesz majd a könyvben, amelyben Käthe Hübner megtöri a hallgatását és elmeséli, amit olyan hosszú időn át magába zárt. Csak legszűkebb környezetében tudják róla azt, hogy a háború utolsó nehéz éveiben a három idősebb Goebbels-gyermek nevelőnője volt.

Käthe Hübner 1920. március 16-án született. 1944-ben, esküvője után felvette a férje, Leske nevét. Käthe Hübner 1943 és 1945 között felügyelte és nevelte a három idősebb Goebbels-gyermeket, Helgát, Hildét és Helmutot.

A háború után sorban álltak az ajtaja előtt az újságírók, azzal a reménnyel, hogy segítségével látványos történeteket írhatnak majd a Goebbels-család életéről.

„Semmi mondanivalón sincs az önök számára!" – Käthe Hübner mindig ezzel a válasszal, dolguk-végezetlenül küldte el őket. Csak Karl-Otto Meissner tudta elnyerni a bizalmát. Neki elmesélt néhány epizódot abból az időből, amikor a Goebbels családdal élt. Meissner 1978-ban, Magda Goebbelsről írott könyvében jelentette meg ezeket a visszaemlékezéseket. Hans-Otto Meissner fiatalemberként élte át a háború végét. Akkoriban Berlinben lakott apjával, Otto Meißnerrel, aki Hindenburg államtitkáraként dolgozott. Így Hans-Otto Meissnernek számos személyes kapcsolata alakult ki, melyek közül Magda sógornőjéhez és legjobb barátnőjéhez, Ello Quandthoz fűződő viszony minden bizonnyal a legérdekesebbek közé tartozott. Amikor lejegyeztem Käthe Hübner visszaemlékezéseit, Hans-Otto Meissner könyvét már nem lehetett megkapni a könyvesboltokban. Hogy K. asszony ott olvasható beszámolói ne vesszenek el, Käthe Hübner még egyszer elmesélte nekem azokat. Tartalmilag a legpontosabban megegyeznek Hans-Otto Meissner feljegyzéseivel, de ahol nem ez a helyzet, azokat a helyeket megjegyzéssel láttam el.

A háború befejezése után hatvan évvel minden bizonnyal Käthe Hübnerhez is eljutott a kevés, még életben lévő kortárshoz szóló kérés, felszólítás, hogy adják közre visszaemlékezéseiket a következő generációk számára. A háború végéről tudósító számos dokumentumfilmnek és beszámolónak köszönhetően Kätheben is ismét élénken megelevenedett a múlt. Persze nem minden filmen, televízióban, könyvben, folyóiratban és újságban megjelent ábrázolással értett egyet. Például lányával közösen megnézték „A bukás" című filmet. A lánya előtte aggódva megígérte, bármikor kikíséri a vetítőteremből, ha úgy érzi, túlságosan eluralkodnak rajta az emlékek. Végül is mindenki előtt nyilvánvaló volt, hogy ebben a filmben részletesen bemutathatják az egykor Käthe felügyelete alá bízott gyermekek meggyilkolását is. De Käthe Hübner nagyon távolinak érezte azt, amit a film bemutatott. Mivel még világosan maga előtt látta a Goebbels-gyermekeket, az őket játszó színészek inkább idegenek voltak számára. Már az a tény is irritálta a hajdani nevelőnőt, hogy a filmben mindannyiuknak szőke haja volt. A Magda és Joseph Goebbelst alakító színészek külsejét sem tudta beilleszteni az emlékei közé. Käthe Hübner szerint ez a film túl egyoldalúan világította meg az eseményeket.

Egyetemi Könyvtár SZEGED 1

Sok mindent másként mutatott be, mint az valójában történt. Volt olyan is, amikor a szemtanú nevelőnő szabályosan feldühödött azon, amit az akkori körülményekről látott és hallott. Egyre inkább érlelődött benne az elhatározás, hogy mindent el kell mondania. Kész volt arra, hogy saját „mozaikköveit" beillessze a náci korról készült hatalmas képbe. Időközben számos életrajz és kortárs önéletrajz jelent meg, s számolt be közelképekben arról, amit ezek az emberek átéltek. De csak kevesen pillanthattak bele valójában Goebbelsék családi életébe olyan közelről, ahogyan Käthe Hübner, a nevelőnő, aki náluk töltötte a háború utolsó éveit. Összességében nincs sok dokumentum és biztos forrás a befolyásos nácik feleségeiről. A gyermekeik életét is csak érintik ezek. Így egészen különleges okiratok azok a levelek, amiket Käthe Hübner kapott Magda Goebbelstől és a gyermekeitől. Megmaradtak eredeti állapotukban és közreadhatjuk őket ebben a könyvben. Magda Goebbelsnek már nem sok levele létezik. Néhányukat apjának, Oskar Ritschelnek írta. Fennmaradt kézírásos dokumentumainak legnagyobb része közömbös írás, a háztartás megszervezésére vonatkozik. Ezek számlák vagy megbízások, melyeket ő maga írt.

Leveleihez hasonlóan épp ennyire egyedülállóak a Käthe Hübner tulajdonát képező fényképek is, melyeken a fiatal nevelőnő a Goebbels család gyermekeivel együtt látható. Ezek nem propagandafotók, melyekből számtalan készült. Mégis bámulatos, hogy mindegyik lehetett volna akár az is. Ebben az esetben teljesen eredeti az a harmónia és idill, amit ezek a képek visszatükröznek. Akkoriban szinte minden egyes nap így zajlott a Goebbels családnál. Ez egy olyan nézőpont, ami mindeddig hiányzott Goebbelsék magánéletének nyilvánosság előtti bemutatásából.

Csalóka idill a bogensee-i háznál 1944 nyarán. Käthe Hübner a Goebbels gyermekekkel (balról): Helga, Helmut, Holde, Heide, Hedda és Hilde. (Käthe Hübner magántulajdona)

1943. OKTÓBER
A GOEBBELS CSALÁD NEVELŐNŐT KERES

Käthe Hübner a bogensee-i ház kertjében 1944 nyarán a Goebbels család kis tacskókölykével (Privát fotó: Käthe Hübner)

1943-ban Käthe Hübner vezető nevelőnőként dolgozott egy berlini napközi otthonban. Október lehetett, amikor meghívást kapott az összes berlini napközit-óvodát kézben tartó NSV-tól (Nationalsozialistische Volkswohlfahrt, Nemzetiszocialista Népjóléti Hivatal), hogy mutatkozzon be nevelőnőként egy magánháznál. A Goebbels család keresett dajkát három idősebb gyermeke számára. Korábban mindig magánúton próbálkoztak, ebben az évben fordultak először az NSV-hez, melyet 1933. május 3-án az NSDAP (Nemzetiszocialista Német Munkáspárt) szociális gondozó szervezeteként hoztak létre. A három fiatalabb gyermeknek már volt egy 56 éves nevelőnője, akit Schröter kisasszonynak hívtak, és korábban más magánházaknál dolgozott. Egy ismerőse, aki társadalmi munkában lépett be az NSV-hez, azonnal Käthe Hübnert javasolta, bár ő egyáltalán nem keresett új munkahelyet. Nagyon jól érezte magát vezető pozíciójában a napközi otthonban. Jól rendezett állása volt és ezen nem akart változtatni. Ám amikor úgymond áthelyezték, semmit nem tehetett a saját belátása szerint. Käthe Hübnerben akkoriban semmilyen kétely nem merült fel az állás elfoglalásával kapcsolatban. Ma is ragaszkodik ahhoz, hogy a gyermekek jól érezték magukat vele. Talán ez volt az ő rendeltetése. Kizárólag a gyerekek gondozójának tekinti magát.

Käthe Hübner bemutatkozott a megadott személynél. Dr. Naumann fogadta őt a Goebbels család berlini lakásában. Käthe Hübner tudta, hogy Naumann Goebbels munkatársa volt. Dr. Werner Naumann 1937 óta dolgozott Goebbelsnek, aki akkoriban a minisztériumába helyeztette dr. Naumannt. Käthe Hübner később maga is úgy vélte, dr. Naumannt intenzív barátság fűzte Goebbels asszonyhoz. Mindenesetre dr. Naumann vállalta magára az első beszélgetés feladatát. Tudott Magda Goebbels „aggályairól", ahogy Käthe Hübner nevezte, és jól meg tudta ítélni, melyik nevelőnő lenne a legalkalmasabb.

Léteznek más forrásból származó bizonyítékok, melyek arra utalnak, hogy dr. Naumann és Magda Goebbels között egészen szoros viszony alakult ki. Őt tartották utolsó nagy szerelmének, amit a férje előtt sem tudott titokban tartani.

Mivel dr. Naumann hozzá hasonlóan házas volt, ez a vonzalom nagy problémát okozott. Amikor Joseph Goebbels 1944 decemberében tudomást

szerzett róla, már túl késő volt a családi következményeket levonni. A német birodalom bukása már előrevetítődött, és ezen kívül semmi más nem volt lényeges a fanatikus Goebbels számára. Dr. Naumann volt az egyik olyan ember, aki mindvégig kiutat keresett Magda és a gyerekek számára, hogy mentse az életüket. Máig nem egyértelműen tisztázott az az állítólagos mentési terv, amit vagy dr. Naumann, vagy Albert Speer dolgozott ki. A Havel folyón egy uszályt akartak annak a partszakasznak a közelébe vinni, ahol a Goebbels család háza állt. Ebben bújtatták volna el a családot.Élelmiszerekkel megrakva rejtekhelyet nyújtott volna talán nekik, míg az elbukott háború után megnyugodott volna a helyzet.

De térjünk vissza ahhoz a naphoz, amelyen Käthe Hübner 1943 végén bemutatkozott dr. Naumannál:
„Teljesen felszabadultan mentem dr. Naumannhoz, mivel egyáltalán nem is akartam az állást!", emlékszik vissza a bemutatkozó látogatásra.

Dr. Naumann természetesen azonnal megkérdezte tőle, hogy tagja-e a pártnak. Käthe Hübner az igazságnak megfelelően azt válaszolta, hogy sem ő, sem a szülei nem tartoztak egyik párthoz sem. Arra gondolt, ez elegendő ahhoz, hogy elutasítsák. De Naumann folytatta a beszélgetést. Érdeklődött előmenetele, jelenlegi munkája és érdeklődési területei felől. Mindazonáltal közölte a nevelőnővel, hogy utána még más hölgyek is jönnek bemutatkozó beszélgetésre, akik szóba jöhetnek az állásra.

Ám a látogatása után néhány nappal jött a hír, hogy Magda Goebbels előtt is be kell mutatkoznia. Käthe Hübner még mindig nagyon jól emlékszik a Goebbels asszonnyal történt első találkozása egy részletére.
„Nos, tudom, hogy ostobaság... de a légkör, a parfüm, ami áradt belőle, az illat még akkor is bennem élt, amikor már rég nem voltam a háznál. Azonnal kialakult közöttünk a jó kapcsolat. Semmi idegenkedés, hűvös jellemvonás nem volt benne! Szerettem érezni Magda Goebbels illatát!"
De Käthe Hübner külön kihangsúlyozza azt, hogy őt nem Magda Goebbels személyes és üzleti ügyeinek intézésére alkalmazták. Ezeket a fontos dolgokat Goebbels asszony magántitkárnője, Frau Freybe intézte.

Magda Goebbels pozitív hatást tett Käthe Hübnerre, a nevelőnőre (fotó: Szövetségi Archívum)

Käthe Hübner nem került kapcsolatba a propagandaminisztériummal sem. Ő a gyermekekért volt felelős.
Magda Goebbels Käthe Hübner mellett döntött és azt kérte, hogy 1943. november elsején lépjen munkába a Bogensee melletti Waldhofban.

SZOLGÁLATBA LÉPÉS 1943 NOVEMBERÉBEN

A kétlovas kocsi volt a bogensee-i háznál a gyermekek és a személyzet fő szállítóeszköze (Privát fotó: Käthe Hübner)

A ház, amelyben a Goebbels család lakott hat gyermekével, Berlintől 30 kilométerre, északra feküdt. Berlin városa még 1936-ban adományozta Joseph Goebbelsnek, aki a családi lakot több új épülettel egészítette ki, és jelentős átépítéseket is végrehajtott az épületegyüttesen.
Amikor Käthe Hübner megérkezett, idillikus kép fogadta. Jól emlékszik rá, hogy miután Magda mellette döntött, munkahelyváltásában már minden nagyon gyorsan és gördülékenyen zajlott. Ez egyáltalán nem volt akkoriban annyira magától értetődő, mivel időközben központilag irányították a pályaválasztást és korlátozták a munkahelyváltásokat is. Ez volt a nemzetiszocialisták által működtetett állami munkairányítás, azzal a céllal, hogy megvalósítsák „a német élettér újjárendezéséről" alkotott elképzelésüket. Minden munkahelyváltást felülvizsgáltak, mert ez a terület a „birodalmi szolgálati rendnek" volt alárendelve.

„Aztán már gyorsan mentek a dolgok. Semmi gond nem adódott, amikor felmondtam a régi munkahelyemen. 1943. november elsején minden holmimmal együtt megérkeztem új állomáshelyemre. Akkoriban a család, Magda Goebbels valamennyi gyermekével, kint lakott a Bogensee melletti Waldhofban. A település Bernau mellett fekszik és az ő birtokuk volt. Voltaképpen ide költöztették ki őket Berlin egyre veszélyeztetett városából."

Ebben az időben Joseph Goebbels már felszólította a lakosságot, hogy minden nem dolgozó nőt, gyermeket és idős embert evakuálni kell Berlinből. A városon kívül, a kevésbé bombázott területeken kellett elhelyezni őket. A gyermekek vidékre küldésével egyedül a fővárosból négyszázezer gyermeket vittek Ausztriába vagy Sziléziába. Azok az anyák, akik a háborús üzemekben dolgoztak, mind ott maradtak és részt vettek Hitler totális háborújában. Saját családját Goebbels propagandaminiszter már 1941-ben elvitette Berlintől távoli birtokaira. Amikor Käthe Hübner 1943 novemberében Goebbelsékhez került, Magda és a gyermekek már újra visszatértek Berlin közelébe, bogensee-i lakhelyükre. Maga Joseph Goebbels berlini városi lakásukban maradt. Käthe Hübner ma a következőket meséli erről:
„A vidéki kúria stílusban épült ház számított Goebbels második vagy harmadik lakhelyének. Akkoriban úgy tudtam, hogy eredetileg vendégháznak építették, az idelátogató állami vendégek számára. Azonban az utolsó években már nem jöttek ide külföldről. Ezért lakhatott ott a család és a személyzet. Goebbels pedig csak néha-néha látogatott haza.

A gyermekek a szokott rituáléval üdvözlik apjukat. A felvétel 1944 nyarán készült a bogensee-i ház előtt. Alig szállt ki Joseph Goebbels az autójából, máris boldogan rohantak felé (Privát fotó: Käthe Hübner)

Inkább kevesebbszer, mint többször töltötte ott a hétvégét, különösen, amikor már kezdett kritikussá válni a helyzet. Ha jött, teljes stábjával érkezett, gyakorlatilag ittlétükkor is dolgoztak.
Goebbels naplóiban utánanézhetünk, hogy ebben az időben vagy Berlinben, vagy a Wannsee melletti villájában, Schwanenwerderben lakott. Ott zavartalanul dolgozhatott, mert a nyugalom számára elengedhetetlen volt.

Magda és a gyerekek ekkor még kizárólag a bogensee-i házban éltek. Ott csak ritkán láthatták Goebbelst. Többnyire Magda látogatta meg férjét Berlinben. Ha apjuk mégis megjelent a gyermekeinél, akkor a kicsiket túláradó boldogság töltötte el.

Amikor Käthe Hübner új munkahelyére indult bőröndjeivel felpakolva, 1943. november elsején a wandlitzi pályaudvarra érkezett. Onnan egy lovaskocsi szállította tovább; áthaladtak Wandlitzon és egy nagy ligetes területre érkeztek, ahol a bogensee-i erdei ház állt. Käthe Hübner egy kis manzárdszobát kapott a földszintes épületben. Úgy emlékszik, nem kapott különösebb eligazítást, mégis azonnal kiismerte magát a házban. A nevelőnőt különösen a ház szalonjának leengedhető ablaktáblái nyűgözték le.

1943 KARÁCSONYA A BOGENSEE-I HÁZBAN

Bár Käthe Hübner csak novemberben foglalta el az állását, Magda Goebbels máris olyan különleges feladatokkal bízta meg, melyek nem kapcsolódtak kizárólagosan a gyermekek neveléséhez:
„Decemberben már maga mellé vett. A nagy szalonban vele együtt kellett karácsonyi ajándékokat keresnem az összes munkatárs részére. Akkoriban az volt a szokás, hogy bizományos ajánlatok érkeztek a legkülönbözőbb cégektől. Minden alkalmazott részére felállíttatott egy asztalkát és vele együtt válogattam, ki mit kapjon az árukból. Amit nem használtunk fel, azt visszaküldte. Az utolsó évben, 1944-ben még egyszer segítettem ezekben a munkákban Goebbels asszonynak. Szóval, Magda Goebbels és én már egészen jó kapcsolatban voltunk egymással."

Mindazonáltal Käthe Hübnert nem elégítette ki teljesen a munkája. A napközi otthon vezetésével összehasonlítva nem volt túl sok dolga. Pénzügyi szempontból sem volt jobb a helyzete:
„Úgy emlékszem, 350 birodalmi márkát kaptam akkoriban", emlékszik Käthe Hübner. A napközi otthon vezetőjeként magasabb volt a fizetése. A Goebbels családnál a kosztot és az ellátást levonták a nevelőnők fizetéséből. „Így aztán teljesen normál fizetést kaptam, sőt, ebben az esetben még kevesebbet is", mondja Käthe Hübner. Azokban az években, amikor Goebbelséknél dolgozott, jellemző volt, hogy mindenki nagyon takarékosan élt.

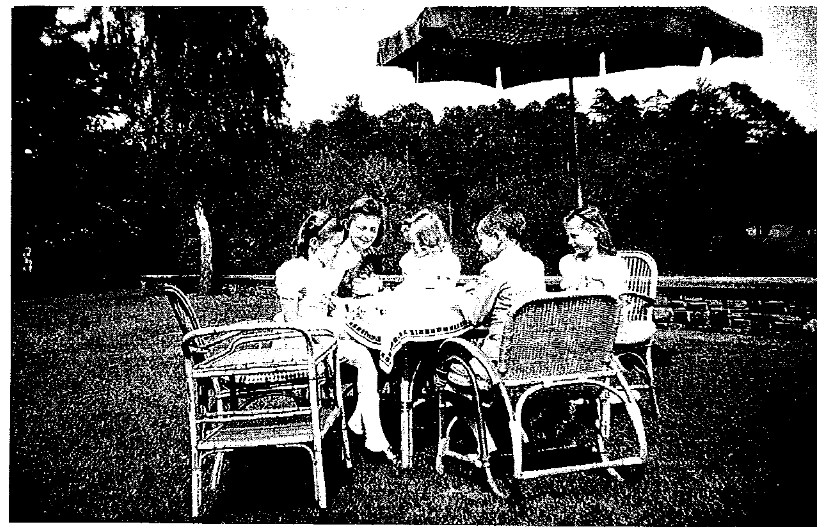
„Élelmiszerjegy-ellátást kaptunk. A három kisebb gyerek valamivel több jegyet kapott, a nagyobbak valamivel kevesebbet. Mindegyiküknek volt egy része a hűtőszekrényben, ahol a dolgaikat tarthatták. Tulajdonképpen már ennek intézéséből látható volt külön-külön a jellemük. Egyikük ezt mondta:
»Na, ezt félreteszem egy békebeli kenyérért!«, ami azt jelentette, hogy majd később egy vastag szelet kenyeret jó vastagon meg szeretne kenni magának vajjal. A másik mindent megevett egyszerre. Ebből a dologból is jól megismerhettem, mennyire eltérőek a gyerekek jellemvonásai."

Ezzel kapcsolatban Käthe Hübner egy másik esetre is emlékszik: „Egyszer megkérdezte tőlünk Magda Goebbels komornája, hogy tudnánk-e egy kis vajat ajándékozni a ház úrnőjének a teához. Az övé már mind elfogyott. Mert mindannyian, ő is, tényleg mindent beosztottunk és jegyekre vásároltunk. De azt hiszem, Göring házában ez teljesen másként volt. Mindig ezt mesélték az alkalmazottak, akik folyton cserélték egymást. Göringék és az alkalmazottaik nagyvonalúbban éltek. Nos, Magdának szüksége volt egy kis vajra a délutáni teájához. Én persze mondtam, hogy az én gyerekeim nem tudnak adni az édesanyjuknak egyetlen gramm vajat sem. Egyszerűen nem volt miből. Láthatták, hogy minden készlet kimerült, és a gyerekeknek sem volt már semmijük."

Helga, Helmut, Hedda és Hilde élvezettel játszanak a kis tacskóval és a babáikkal a bogensee-i ház előtt (Privát fotó: Käthe Hübner)

Magda Goebbels elfogadta a nevelőnő egyenes válaszát. Käthe Hübner csak sejti, hogy később – talán a három kisebb gyermek adagjából – mégiscsak megkapta a vajat.
Más forrásokból azonban tudhatjuk, hogy Magda Goebbels a háború kezdetén csak néhány hónapig elégedett meg a kiosztott élelmiszerjegyekkel. Aztán amikor megtudta, hogy a többi náci főember feleségének továbbra is csupa dínom-dánom az élete és költekező életmódot folytatnak, már ő sem akart többé csupán a legszükségesebbekre szorítkozni. Kivált hogy akkoriban újra gyermeket várt. Heide 1940. október 29-én jött a világra. Egy évvel a háború kezdete után. Ugyanazon a napon volt a születésnapja, mint édesapjának, Joseph Goebbelsnek.

A napernyő alatt 1944 nyarán. Käthe Hübner Holde, Heide, Helmut és Hedda társaságában (Privát fotó: Käthe Hübner)

A GYERMEKEK NAGYMAMÁI

Käthe Hübnert valójában nagyon lenyűgözte, hogy a Goebbels család gyermekeivel a várostól jó messze, a bogensee-i házban lakhatott. Időközben több kis faház is épült a vidéken. Az egyik ilyen házban lakott Magda édesanyja, Auguste Behrend (válásai előtt Ritschel, illetve Friedländer), hogy ő is védett helyen legyen a bombatámadások elől. Käthe Hübner emlékszik rá, mennyire feszült volt a viszony Goebbels és az anyósa között: „Goebbels nem bírta elviselni felesége anyját, Behrend asszonyt. Valamilyen okból semmiféle kapcsolatot nem tartottak fenn."

Joseph Goebbels irtózatos személyként jellemezte az anyósát.

Az anya és a lánya közötti viszony sem volt mindig felhőtlen. A nevelőnő harmonikus és kevésbé idillikus időszakokat tapasztalt kettejük kapcsolatában. A Schwanenwerderben töltött utolsó időkről a következők jutnak eszébe:
„Behrend asszony egy melléképületben lakott. Magda és ő esténként gyakran együtt pasziánszoztak. Ez volt úgymond az elfoglaltságuk. Odaát nálunk, az úri házban, ahol aludtunk, Behrend asszony végül már egyre csak siránkozott. »Mit tegyek? Eldobom magamtól az életem!« Aggódtam emiatt és elmeséltem Goebbels asszonynak, hogy az édesanyja igencsak nyugtalannak tűnik számomra. Erre azt mondta, hogy ezeket a kijelentéseket ő pillanatnyilag értelmetlennek tartja. Magda szerint ő semmit nem tud tenni, ha az anyja mindenképpen öngyilkos akar lenni. Ezek olyan pillanatok, amikor azt gondolom magamban, hogy ő már akkor olyan lelkiállapotban volt..."

Magda kártyajáték iránti szenvedélye közismert volt. Egy túlélő szemtanú a Führer-bunkerből mesélte, hogy Magda szolitert játszott, miután 1945. május elsején este megölte a gyermekeit.
A szoliter francia szó jelentése: egyedül, magányosan.
A bogensee-i erdei gerendaházban élt Joseph Goebbels édesanyja és húga, Maria is, aki egy Kimmich nevű rendező felesége volt. Joseph Goebbels

1943 végén azt írja naplójában, hogy nem igazán tett jót nekik az erdei levegő és folyamatosan betegek voltak. Käthe Hübnernek a családtagok térbeli közelsége miatt lehetősége volt rá, hogy a gyermekek lelkületének megfelelően ápolja a családi kapcsolatokat:
„Vasárnaponként átsétáltunk a gyerekekkel és elénekeltünk egy kis dalt a nagymamának. Ezt így kellett tenni, ugyanis hozzátartozott a családi szokáshoz, hogy énekeltünk."

Käthe Hübner olyan asszonynak írja le Goebbels anyját, Katharinát, aki rendkívül kritikus szemmel nézte a fiát:
„Mindig, amikor Goebbels anyja megtudott valami újat a fiáról, csak ennyit mondott erős rajnai dialektusával: »Milyen rossz fát tett már megint ez a gyerek a tűzre?«"

Joseph Goebbels azt írta 1943. október 16-án a naplójában, hogy édesanyja, amikor meglátogatta őt az erdei házban, felhívta figyelmét arra, milyen szenvedéseken megy át szülővárosának, Rheydtnek a civil lakossága a várost ért támadások során. Goebbels elgondolkodva ismerte el, hogy az államvezetés túl keveset foglalkozik ezzel. Úgy tűnt, anyja még mindig erősen tudta befolyásolni a fiát.

Paul Joseph Goebbels 1897. október 29-én egy Mönchengladbach melletti rajnai kisvárosban, Rheydtben látta meg a napvilágot Katharina és Fritz Goebbels harmadik fiaként. Édesanyja Übachban született. Joseph Goebbels igen erősen kötődött az anyjához. Anyja fiatalkorában és később is mindig nagy támasza volt, főként amikor testi hibája miatt mások kigúnyolták. Goebbels fogyatékossága egy csontvelőgyulladással kezdődött, ami négyéves korában érte. Ennek következtében a jobb lábszára nem tudott tovább fejlődni és dongalába alakult ki.

Később mindig azt mesélte, hogy ez a testi korlátozottsága egy baleset következménye, mivel egy gyenge, betegeskedő ember képe nem illett volna bele a Harmadik Birodalom ideológiájába.

Ami Joseph Goebbels külső megjelenését illeti, Käthe Hübner szerint a férfi rendkívül impozánsnak tűnt, ha az ember szemtől szemben ült vele az asztalnál. Akkoriban Goebbels különösen szép formájú kezei tűntek fel neki. De amint felállt, rögtön előbukkant testi hibája, s az dominált a megjelenésében.

Joseph Goebbels és felesége, Magda (Fotó: Szövetségi Archívum)

GOEBBELS A KÍSÉRETÉVEL – MAGÁNEMBERKÉNT

A Joseph Goebbelssel történt találkozásait Käthe Hübner egészen más nézőpontból írja le, mint azok, akik hivatalból együtt dolgoztak vele. Ő kizárólag családi környezetében találkozott Goebbelssel. Käthe Hübner tudott arról az egyoldalúságról, ami ebből a látószögből fakadhatott:
„Én egészen másként ismertem meg Magdát és Goebbelst, de hát ezt nem szabad ma már így mondani. Hiszen tudom, semmi pozitívat nem írhat le róluk. Én úgy láttam Goebbelst, mint a nevelésre rámbízott gyermekek apját. Ahogy ott ül a családja körében az asztalnál. Én a családapát látom, s mindenki mást pedig, aki a kíséretéhez tartozott, kollégaként. Goebbels sofőrjét, Günther Rachot vagy a barátját, Günther Schwägermannt magánemberként amolyan nagyra nőtt kamaszoknak láttam. Nagyon szerettek itt lenni, örültek a bogensee-i napoknak, a családi kör nyújtotta változatosságnak. Olyankor minden mást, államot, politikát igyekeztek kikapcsolni. Úgy gondolom, valójában nekik sem volt olyan jó a sorsuk. A legtöbben Goebbels körül viszonylag fiatalok, de már harcokban edzettek voltak. Günther Schwägermannak már csak egy szeme volt. Wilfred von Oven, Goebbels sajtóügyekben illetékes munkatársa, emlékszem rá, egy darab főtt krumplit hordott a nadrágzsebében. Azokra az időkre gondolva, amikor nagy lesz az éhínség. Tágabb értelemben ez egy nagy család volt. Örültünk annak, hogy látogatásukkal egy kis élet költözött a Bogenseehez. Ők annak örültek, hogy néhány fiatal nő is volt köztünk. Ezek nagyon szép, békésen együtt töltött alkalmak voltak – nem tudom máshogy mondani. Persze fiatalok voltunk, de úgy gondolom, a másik nevelőnő, aki 56 éves volt, szintén teljesen kiegyensúlyozott és elégedett volt a helyzetével. Jól gondoskodott a kicsikről. A nagyoknak már valamivel nagyobb szigorra volt szükségük részemről. A három idősebb gyerek volt az én gondomra bízva. Amikor a másik nevelőnő szabadságot vett ki, mind a hatra nekem kellett figyelnem."

Amikor Käthe Hübner 1944-ben férjhez ment, a fent említett tisztektől, Günther Schwägermann SS-századostól és Goebbels sofőrjétől, Günther Rach SS-főhadnagytól kapott egy gratuláló levelet, amire a későbbiekben

még vissza szeretnék térni. Günther Schwägermann, Günther Rach és Wilfred von Oven akkoriban a harmincas éveik elején jártak.
Günther Schwägermann és Günther Rach Goebbels rendkívüli bizalmasainak számítottak. Ezzel magyarázható, miért tartózkodhattak Goebbels privát környezetében is. Vannak olyan források, melyek arról számolnak be, hogy Schwägermann és Rach 1945 május elsején Magdával és Joseph Goebbelssel együtt távozott a Führer-bunker vészkijáratán át, és hogy ők öntötték le az öngyilkosság után benzinnel a házaspár holttestét, s utána elégették őket.

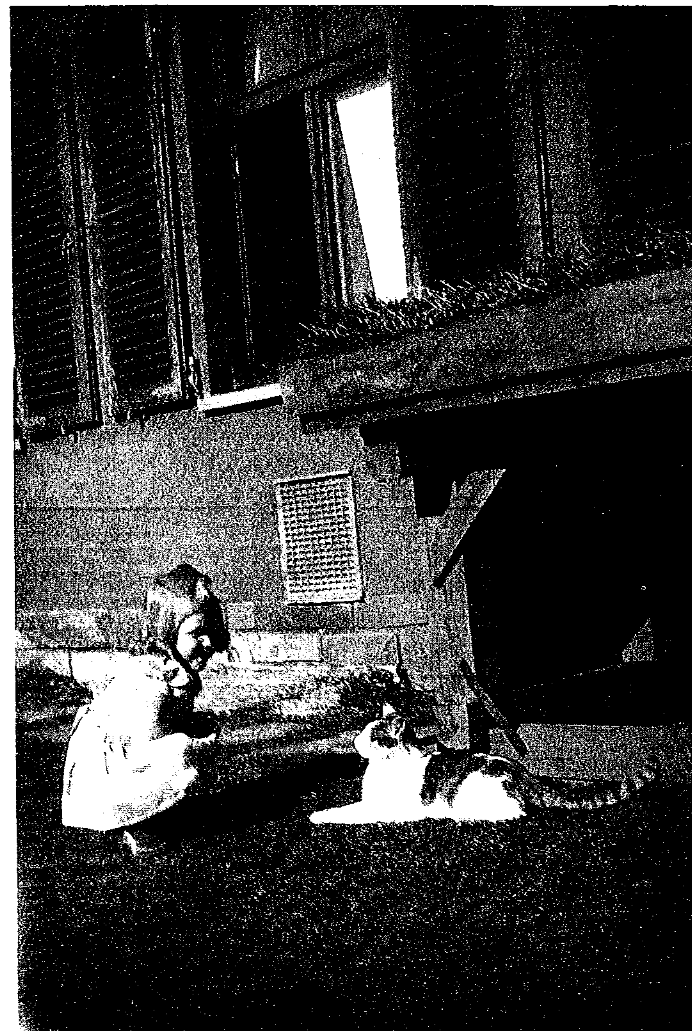
A GOEBBELS CSALÁD HÉTKÖZNAPJAI

A Goebbels család hétköznapjai nem voltak semmiben sem különlegesek, vázolja Käthe Hübner. Ennek ellenére a történtek fényében jól érti, hogy minden, ami Joseph Goebbelsszel és hasonló beosztású náci vezetőkkel függ össze, azt a legnagyobb érdeklődés övezi a mai napig. Minden kis részletet, ami ezekkel a szereplőkkel történt, fontosnak tart a közvélemény. A teljesen átlagos mindennapokat is. Mert valójában el sem tudja képzelni az ember, hogy ezeknek az annyi halálért és szenvedésért felelős embereknek lehettek normális hétköznapjaik is.

„Hét óra körül ébresztettem a gyerekeket, én kicsit korábban keltem. Utána megreggeliztünk, majd értük jött a lovaskocsi. Helga, Hilde és Helmut a berlin-wandlitzi elemi iskolába jártak. Amikor visszajöttek, akkor ebédeltünk."

Az ebédet külön szakácsnő készítette. Käthe Hübner emlékei szerint a Goebbels-házban minden adódó munkára elegendő személyzet állt rendelkezésre.
Ebéd után a gyerekek megcsinálták az iskolai feladataikat. Helga zongorázott, egy kisasszony tanította zenére. Közismert, hogy Joseph Goebbels is nagyon jól játszott zongorán és jól is énekelt. Még kisgyermekként kapott egy zongorát az édesapjától, amire apja egy egész havi keresetét áldozta. A hangszer az úgynevezett tisztaszobában állt, ahová gyerekként kizárólag Joseph léphetett be.
Bár Magda és Joseph Goebbels nem sportoltak, a gyermekeik imádtak a kertben rohangálni. A sport mindig elöl szerepelt a napirendjükben. Ide számítottak a labdajátékok és minden, amiben örömüket lelték. A bogensee-i birtok sok lehetőséget kínált a gyermekeknek, így aztán soha nem unatkoztak. Voltak kutyáik, macskáik és lovaik, akikkel játszhattak. Idegen gyerekek nagyon ritkán jöttek látogatóba. Käthe Hübner úgy meséli, hogy a hat testvér nagyon szépen tudott együtt játszani és így nem is hiányolták a barátokat.

A kis Heide Goebbels különösen szerette az állatokat. E két képen a bogenseei-i ház előtt látható (Privát fotó: Käthe Hübner)

Az idősebb lányok is szívesen találtak ki maguknak saját játékokat. Például Hildének és Helgának volt egy kedvenc szórakozása, ami megmaradt Käthe Hübner emlékezetében:
„Még emlékszem rá, hogy esténként, amikor az anyjuk Berlinben volt, kihúztuk egy íróasztal fiókját. Mindenféle titokzatos fotóval volt tele. A földön feküdtünk és minden fényképet végignéztünk. Közöttük voltak a Magda első férjéről, az iparmágnás Günther Quandtról készült képek is, aki jóval korosabb volt feleségénél. Helga és Hilde igazán jókat szórakozott az idős »nagypapa«, Günther Quandt fotóin."

Magda Goebbels minden fényképet megőrzött. Nem titkolta el gyermekei elől a nála sokkal idősebb férfival kötött első házasságát. Azt is tudták, hogy bátyjuknak, Haraldnak más az édesapja, mint nekik, nevezetesen Günther Quandt. Käthe Hübner emlékszik rá, hogy Günther Quandt és Magda Goebbels között még válásuk után több évvel is barátságos, felelősségteljes kapcsolat volt:
„Günther Quandt minden évben orchideákat küldött Magda születésnapjára. Arról is gondoskodott volna, hogy kimenekítse Magdáékat, ha a nő ezt akarta volna. A végén még Goebbelsnek személyesen is felajánlotta, hogy kimenekíti az asszonyt és gyerekeiket. De Magda úgy gondolta, a gyermekeknek nem szabad később amiatt szenvedniük, amit az apjuk tett. Hitt a feltámadásban és abban, hogy a gyermekek haláluk után egy új és szebb életet élhetnek majd, mint egy bukott háború után a Goebbels név terhével."

Ez a családi fotó, amin a hat gyerekkel és a Magda első, Günther Quandttal kötött házasságából született Haralddal együtt látható a házaspár, mindig előkelő helyet foglalt el a Goebbels család otthonában. A felvétel Joseph Goebbels 45. születésnapja alkalmából, 1942-ben készült (Fotó: Szövetségi Archívum)

Azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy a gyermekeket keresztény szellemben nevelték-e, vagy a buddhizmus tanításait ismertették meg velük, Käthe Hübner csak azt tudja megerősíteni, hogy az asztalnál szokásuk volt imát mondani. Ezen kívül semmilyen külön keresztényi nevelésben nem részesültek. Madga Goebbels különböző vallásokkal került kapcsolatba. Evangélikusként keresztelték meg, de később egy katolikus zárda iskolájában nőtt fel. A buddhizmussal édesapja, dr. Oskar Ritschel ismertette meg.

Käthe Hübner lejegyzett nekem néhány dalt, amit esténként, elalvás előtt szívesen énekeltek a gyermekekkel együtt. Íme néhány:

(Zenés esti ima Engelbert Humperdinck „Hänsel und Gretel" című művének esti áldásából:)

Esténként, amikor lefekszem,
tizennégy angyal áll mellettem:
kettő a jobbomon,
kettő a balomon,
kettő a fejemnél,
kettő a lábamnál,
kettő, aki betakar,
kettő, aki felébreszt,
kettő, aki elvezet
az égi paradicsomba.

(Abends, wenn ich schlafen geh',
vierzehn Englein um mich steh'n:
zwei zu meiner Rechten,
zwei zu meiner Linken,
zwei zu meiner Häupten,
zwei zu meinen Füßchen,
zwei, die mich decken,
zwei, die mich wecken,
zwei, die mich weisen ins
himmlische Paradeisen.)

(Otto Laub kánonja:)

Csendes esti alkonynál,
Csak a csalogány a pataknál
Énekli dallamát
Panaszosan és halkan
A völgyön át.

(Abendstille überall,
Nur am Bach die Nachtigall
Singt ihre Weise
Klagend und leise
Durch das Tal.)

(Régi népdal a „Des Knaben Wunderhorn" német népköltés-gyűjteményből:)

Jó estét, jó éjszakát, rózsákkal takarván,
szegfűvel díszítve, bújj a takaró alá:
Kora reggel, ha Isten akarja, újra felébredsz,
kora reggel, ha Isten akarja, újra felébredsz.

(Guten Abend, gute Nacht, mit Rosen bedacht,
mit Näglein besteckt, schlüpft unter die Deck:
Morgen früh, wenn Gott will, wirst du wieder geweckt,
morgen früh, wenn Gott will, wirst du wieder geweckt.)

(Wilhelm Hey verse:)

Tudod, hány kis csillag
Van a kék égi sátor alatt?
Tudod, mennyi felhő úszik
El a világ felett?
Isten, az Úr, számlálta őket sorba,
Hogy egynek se legyen híja,
Mind a sok közül,
mind a sok közül.

(Weißt du, wie viel Sternlein stehen,
An dem blauen Himmelszelt?
Weißt du, wie viel Wolken gehen
Weit hinüber alle Welt?
Gott, der Herr, hat sie gezählet,
dass ihm auch nicht fehlet,
an der ganzen großen Zahl,
an der ganzen großen Zahl.)

Ismerve a gyermekek sorsát, ezek a dalok, melyeket ők gondtalanul énekeltek a dadájukkal, különösen borzalmas jelentést kapnak.

A Goebbels család 1938-ban, első három gyermekükkel: Hildével, Helmuttal és Helgával (Fotó: Szövetségi Archívum)

A GOEBBELS-GYERMEKEK ISKOLAI HÉTKÖZNAPJAI

Käthe Hübner Hilde, Helga és Helmut társaságában 1944 nyarán a bogensee-i háznál, a kőfalon (Privát fotó: Käthe Hübner)

Mivel a gyerekek nyilvános iskolába jártak, a nevelőnőknek nem az oktatás volt az elsődleges feladata. De Käthe Hübner emlékszik rá, hogy akkoriban ő tanította Goebbels egyetlen fiát. Igaz, csak pár hétről volt szó, amikor korrepetálta Helmutot, aki különösen hozzánőtt Käthe szívéhez. Talán amiatt, hogy a fiú egy kicsit szégyenlős volt és nem felelt meg azoknak az igényeknek, amiket az apja állított fel vele szemben:

„Számomra pompás kisfiú volt. De lehet, hogy az iskolában nem így viselkedett. Ami gyermekei taníttatását illeti, Goebbels hihetetlenül becsvágyó volt. Ezért egyszer megegyeztek abban, hogy a wandlitzi tanító ideadja nekem a tananyagot, és én magam levizsgáztatom a fiút. Helmut akkoriban egy időre otthon is maradt, hogy délelőttönként taníthassam. Ez jót tett neki. Utána felsőbb osztályba léphetett."
Micsoda szerencse a fiú, és talán a tanítók és az iskolaigazgató számára is! Käthe Hübner nem tudja, hogyan reagált volna Goebbels, ha a fia tényleg megbukott volna. Közismert, hogy Goebbels gyakran kritizálta gyermekei tanítóit. De soha nem a gyerekek jelenlétében.

JOSEPH GOEBBELS GYERMEKNEVELÉSI SZOKÁSAI

Goebbels propagandaminiszter a lányaival, Hildével és Helgával együtt részt vesz egy nagyszabású karácsonyi ünnepségen 1937. december 22-én a berlini Friedrichshain gyűléstermében (Fotó: Szövetségi Archívum)

Käthe Hübnerben az a kép alakult ki, hogy Joseph Goebbels számára nagyon fontosak voltak a gyermekei. Még akkor is, ha az utolsó években csak ritkán volt velük. Leggyakrabban az asztalnál jött össze a család, s az apa itt gyakorolta egészen egyedi nevelési módszereit, amelyeket Käthe Hübner nem mindig helyeselt.

„Amikor délben körbeültük a nagy ebédlőasztalt, ott voltak a tisztek és mi, a két nevelőnő is. Magda és Goebbels egymással szemben ültek. Goebbels mindig »Süssingnek« (édesemnek) nevezte Magdát. A szülők igazán kedvesen foglalkoztak egymással. Amikor végeztünk az ebéddel, Goebbels szívesen ugratta a gyerekeit. Egy kicsit mindig arra sarkallta őket, hogy vágjanak vissza. És különösen egyetlen fiával, Helmuttal tette ezt gyakran, aki túlságosan kedves, meghitt, ábrándozó természetű volt az ő mércéje szerint.
Egyszer például azzal kötekedett Helmuttal az ebéd után, hogy úgysem sikerül a fiúnak, amit tervez. Mindig egy harcias, büszke fiút szeretett volna. Szóval éppen fogócskáztak, Goebbels az asztal körül kergette a gyerekeket. Ki a leggyorsabb? De Helmut bemászott az asztal alá és megragadta az apja dongalábát. És Goebbels elesett. Kínos pillanatok következtek. »Nagyszerű«, gondoltam spontán. De hirtelen mindenki kirohant, a tisztek is. Csak ki innen! Aztán Goebbels lassan felállt, és mondott valami »halló-félét«. Majd mérgesen lehordta a fiút, hogy helytelen volt, amit tett. Ezután a konyhán át a szobámba mentem, magam előtt mormolva: »A főnök egy szadista!« . Azonnal jelentették neki, gondolom egy szakácsnő vagy valaki, aki hallotta, amit mondtam. Meg kellett jelennem a miniszter előtt. »Ön ezt és ezt mondta» – jelentette ki szemrehányóan. »Igen – vallottam be – és úgy gondolom, ez igaz is. Mert az, amit Helmuttal tett, teljesen igazságtalan volt.« Bizonyára csak az tartotta vissza attól, hogy borzalmasan megbüntessen, hogy úgy kiálltam a fia mellett. Hova kerülhettem volna a véleményem miatt? Talán valamiért mégiscsak tetszett neki, hogy valaki ennyire síkra száll a fiáért. Talán azt is belátta, hogy nem volt helyes, amit tett. Először felbiztatta és arra ösztönözte Helmutot, hogy mutassa meg az erejét, aztán amikor sikerült neki, az sem felelt meg neki.

Később, amikor már minden rendbe jött, még sokat felemlegettük mosolyogva a történteket."

Helmutot mindenesetre Käthe Hübnernek kellett megvigasztalnia. Mindig kedvesen „kisöcsémnek" nevezte, mivel akkor volt a születésnapja, amikor Käthe igazi öccsének, október másodikán.
Biztosította Helmutot arról, hogy nem követett el igazságtalanságot. Käthe ma többször elgondolkodik azon, milyen büntetést kaphatott volna. A propagandaminiszter politikai ellenfelei akkoriban már egy ártalmatlan kritika miatt is a plötzensee-i fegyházba kerültek, ahol halál várt rájuk.
Mivel szerette volna, hogy a nővérei és húgai mellett egy vele egykorú fiú játszótársa is legyen Helmutnak, a nyári szünet idejére Goebbels meghívott egy fiút a bogensee-i birtokra. Georg Schertz és Helmut a szünidőben a bogensee-i házzal szemközti rönkfaházikóban lakott. Amikor Goebbelsék Schwanenwerderben laktak, a Schertz család a szomszédjukban élt. Baráti kapcsolatban álltak egymással. Egy dokumentumfilmben Georg Schertz mesél a bogensee-nél töltött időkről és hangsúlyozza a nevelőnők kiemelkedő szerepét a Goebbels házban. Emlékszik az étkezések formális lebonyolítására. Mindenkinek a széke mögött kellett állnia az étkezőasztal körül, amíg a ház ura meg nem jelent. Csak ekkor ülhettek le. Az asztalnál nem beszélgettek egymással. Georg Schertz emlékei szerint a nevelőnők voltak a gyermekek elsődleges beszélgetőtársai. Ezzel szemben más források arról számolnak be, hogy a gyermekek annyit beszélhettek az asztalnál, amennyit csak akartak.

Soha nem esett szó arról, hogy Magda vagy Joseph Goebbels részesítette-e pártpolitikai nevelésben a gyermekeket. A lányok például nem voltak a Német Lányok Szövetségének tagjai. Käthe Hübner is ezt támasztja alá. A civil lakosság körében ez abszolút kivételnek számított.

MAGDA GOEBBELS GYERMEKNEVELÉSI SZOKÁSAI

Hilde, Helmut és Helga pózol egy fotósnak
(A fotó Käthe Hübner magántulajdona)

Käthe Hübner tudatában volt annak, hogy sokszor kellett magára vállalnia az anyaszerepet. Joseph Goebbelsnek éppen a háború utolsó éveiben volt leggyakrabban szüksége a felesége, Magda segítségére. Az utolsó télen, melyet még megéltek, 1944/45 telén, gyakran utazott fel hozzá Berlinbe, a minisztériumba. Néha órákat töltöttek együtt a óvóhelyen. Magdának az a vágya, hogy a férjénél legyen Berlinben, időben már nem volt összeegyeztethető azokkal a feladatokkal, amit a hat gyerek nevelése jelentett a bogensee-i házban vagy később Schwanenwerderben. Sőt, még az életüket is kockára tette, amikor a bombazáporon át utaztatta őket, hogy az apjuknál legyenek.

A gyermekek a bogensee-i házban maradtak, a nevelőnők így még többet foglalkoztak velük. Azokban a levelekben, melyeket Käthe Hübner akkoriban a férjének küldött, például az adventi időszakot ecsetelte és arról írt, milyen szép dolgokat készítettek a gyerekekkel együtt:
„Azt is megírtam, mennyire szomorú vagyok, hogy az anyjuk nem tudja a gyermekeivel tölteni az adventet."

Arra a kérdésre, hogy Magda Goebbels ebben az időben mivel foglalkozott, Käthe Hübner a következőképpen emlékszik vissza:
„Hát igen, néha egyszerűen elutazott a férjéhez Berlinbe, néha teavendégeket hívott... hogy emellett mit csinált, azt nem tudom. Magda Goebbels keveset volt a gyermekei mellett. Ezt ők is így érezték. Azt kell mondanom, hogy akkor volt igazán jelen a gyermekei számára, amikor azok panaszkodni akartak. Például rólunk, nevelőnőkről. Ilyenkor nyitott fülekre találtak az anyjuknál. Ez is előfordult néha. Akkor aztán számot kellett adnunk a történtekről. Egyszer Helgával esett meg egy ilyen dolog. Valami olyat mondhattam, ami nem tetszett neki. Persze elmondta az édesanyjának. Pontosan el kellett magyaráznom Magdának a helyzetet. De ilyen csak egyetlenegyszer fordult elő."
Ezzel kapcsolatban Käthének eszébe jut egy abból a számtalan rádiófelhívásból, amit Goebbels a néphez intézett:
„Egy rádiófelhívásban Goebbels arra szólította fel az embereket, hogy adományozzanak ruhákat vagy síléceket. Erre ezt mondtam: »Édesapátok egy

Käthe Hübner későbbi férje látogatóban a Goebbels család bogensee-i birtokán. A felvételen éppen a gyermekekkel játszik (Privát fotó: Käthe Hübner)

felhívást tett közzé. Mutassatok jó példát!« Még emlékszem rá, a gyermekek gyönyörű irhabundákat kaptak Norvégiából, színes díszítésekkel, belül báránybundával bélelve. Gyakran viselték ezeket a kabátokat. Fehérben is volt nekik hasonló. Azt mondtam: »Adjátok oda a fehér kabátokat!« Valaki valamit titokban elmondhatott az anyjuknak, mire az rákérdezett a dologra. A gyerekek magyarázták el neki: »Hübi mondta, hogy a Papa felhívást tett közzé, és hogy nekünk jó példával kell elöljárnunk.« Ebbe már nem lehetett belekötni."

Magda depresszióval küzd

Az 1944-es évre a végső győzelem már kétségessé vált a legigazabb hívők között is. Magda Goebbels is erősen depresszióssá vált.
Käthe Hübner emlékszik rá, hogy Magda a nagy szalonon átvonulva szívesen énekelte Christoph Willibald Gluck „Orfeusz és Euridiké" című operáját, csak úgy visszhangzott a ház:

Ó, elveszítettem,	*(Ach, ich habe sie verloren,*
minden boldogságom odavan!	*all mein Glück is nun dahin!*
Bárcsak soha ne születtem volna meg,	*Wär, o wär ich nie geboren,*
Fáj, hogy a Földön élek!	*weh, dass ich auf Erden bin!)*

Käthe Hübnerben csak később tudatosult, hogy Magdát egy borzasztó sejtelem sarkallta arra, hogy éppen a 43. áriát énekelje: talán annak előérzete, hogy meg kell ölnie magát és a gyermekeit is.

MERÉNYLET HITLER ELLEN 1944. JÚLIUS 20-ÁN

Amikor 1944. július 20-án merényletet követtek el Hitler ellen, Magda nem volt Berlinben, hanem a Drezda melletti „Fehér Szarvas" szanatóriumban ápolták. Teste egyre hevesebben reagált a pszichikai terhelésre. 1944 augusztusában egy operációt kellett végezni rajta a breslaui klinikán. Egy idegbántalom megbénította arcának jobb felét.

Käthe Hübner meséli, hogy azon a napon Hildével és Helgával Berlinbe utazott, mert a gyermekeknek fogorvoshoz kellett menniük. Délben kihasználták az alkalmat, hogy az apjukkal ebédeljenek. Az étkezés közepén telefonhoz hívták Goebbelst. Hírt kapott arról, hogy merényletet követtek el Hitler ellen. Szemmel láthatóan izgatottan tért vissza az asztalhoz. A helyzet annyira borzalmas lehetett, hogy Käthe Hübner még ma sem szeretne erről beszélni. Mindenesetre ő azonnal hazaindult a gyermekekkel, és leírhatatlanul boldog volt, amikor visszaérkeztek Lankéba. Akkor még senki sem tudta, milyen következményei lehetnek a merényletnek. Csak azt tudták, hogy rettenetes dolog történt, és nagyon féltek. Ezekben az első órákban Käthe senkivel sem oszthatta meg a félelmét, mivel a nyilvánosság csak később szerezhetett tudomást a merényletről. A propagandaminisztert az elsők között tájékoztatták, és ő véletlenül éppen ott volt a gyerekekkel, s hallotta, amint Goebbelsnek jelentenek.
Hitler jóformán sértetlenül úszta meg a támadást. Joseph Goebbelst kinevezte birodalmi megbízottá, s így gátlástalanul hirdethette meg azt a „totális háborút", ami még tovább fokozta az emberek felfoghatatlan szenvedéseit.

ESKÜVŐ 1944. AUGUSZTUS 24-ÉN

Käthe Hübner és a férfi, akihez 1944-ben feleségül ment, a Goebbels család bogensee-i birtokán (Privát fotó: Käthe Hübner)

Käthe Hübner 1942-ben a háborúban elveszítette első vőlegényét. 1944-ben úgy döntött, feleségül megy ahhoz a férfihez, akit nemrégiben megismert. Jövendőbeli férje, Herbert Leske akkoriban egy parancsnoki tanfolyamot végzett Bansinban. A település a közelben feküdt. Käthe Hübner és Herbert Leske számos levelet írt egymásnak, hogy fenntartsák a kapcsolatukat. Nászutuk mindössze három napig tartott. Ezután az ifjú férjnek vissza kellett térnie a tanfolyamra, Käthe Hübnernek pedig a gyerekek mellé, a bogensee-i házba.

Amikor Käthe Hübner tájékoztatta munkaadóját, Magda Goebbelst a várható esküvőről, a lányok azonnal a menyasszonyi ruhája felől érdeklődtek.

„Röviddel az egyházi esküvő előtt mindannyian azt kérték: »Hübi, mutasd meg az esküvői ruhád!» Mivel nálam volt, meg is mutattam. Amikor Magda szemügyre vett, rögtön azt kérdezte, milyen cipőt fogok a ruhához viselni. Mondtam, hogy nincs cipőm. »Akkor jöjjön csak velem!« – és a szobájába mentünk. Kinyitotta a ruhásszekrényét, s egy kis díszszemle keretében megmutatta a cipőit. Meg is találtam a megfelelőt. Magdának ugyanakkora volt a cipőmérete, mint az enyém. Harmincnyolcas! Így aztán csodaszép és a lábamra illő cipőm lett az esküvői ruhámhoz. Hát, nem is tudom, különben mit vettem volna fel!"

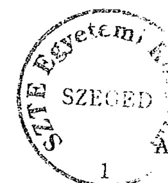
A cipők kiemelkedő szerepet játszottak Magda Goebbels életében. Fennmaradt dokumentumok szerint még 1945. január 10-én is egy pár új cipőt akart készíttetni, mivel karácsonyra megfelelő bőrt kapott Olaszországból. Annál személyesebbnek tűnik az az ajándék, amit Käthe Hübnernek adott az esküvője alkalmából, vagyis hogy megvált egy pár cipőjétől.

Magda Goebbels az utolsó percig nagy hangsúlyt helyezett csinos ruhatárára (Fotó: Szövetségi Archívum)

Käthe nem csak abból ismerte meg Magda Goebbels csinos ruhatárát, hogy bepillanthatott a ruhásszekrényébe, hogy kiválassza az esküvői cipőjét. Mindig lenyűgözte a nála majdnem húsz évvel idősebb asszony tökéletes fellépése. Fehér mandzsettás sötétbarna ruhái és szőke póthaja különösen tetszettek Käthének. Magda Goebbels egészen a keserű végig rendkívül fontosnak tartotta egész ruhatárát. Ez derül ki azokból a dokumentumokból is, melyek 1945. január 16-án keletkeztek. Egy zöld bársonykalap, egy fekete turbán és egy nercdíszítéses barna szövetkalap számlájáról van szó. Magda titkárnője, Freybe asszony megjegyzi a számlán, hogy egy negyedik kalapot Goebbelsné elképzelései szerint át kell majd alakítani, amint valamelyest nyugodtabbá válik a helyzet a birodalomban.

Magda Goebbels és a gyerekek alaposan kivették a részüket Käthe Hübner esküvőjéből, ám az ünnepségen nem voltak jelen. De gondolatban vele voltak és rendkívül szívélyes hangvételű leveleket írtak neki. Käthe Hübner ennyi éven át is megőrizte a leveleket és történetének megjelentetéséhez a rendelkezésemre bocsátotta azokat.

Magda Goebbels

Schwanenwerder z.Z. Lichtdorf
Haus am Bogensee, den 24.8.44

Meine liebe Frau Leske!
Meine liebe Hübi!

Zu Ihrem heutigen Hochzeitstag sende ich Ihnen und Ihrem lieben Mann, meine herzlichsten und meine allerbesten Glück- und Segenswünsche. Möge der heutige Tag der Anfang eines Lebens bedeuten, das Ihnen beiden die Erfüllung all Ihrer Wünsche bringt. Alle guten Gedanken sind heute bei Ihnen, das ganze Haus, besonders aber die Kinder und ich, verfolgen Sie jede Stunde des Tages und wir sehen im Geist eine glückstrahlende wunderhübsche Braut und einen stolzen Mann und freuen uns mit Ihnen!

Lassen Sie mich Ihnen bei dieser Gelegenheit noch einmal danken für alle Liebe und Sorge, für die schönen Stunden die Sie mir und meinen Kindern immer gegeben haben.

Mit etwas wehmütigen

Heute bin ich doch bei Ihnen
geistig, denn wenn ich Ihnen
die Erfüllung aller Hoffnungen
wünsche, so muss ich gleich-
zeitig daran denken Sie zu
verlieren und Sie sind mir
nicht nur eine so gute
Betreuerin meiner Kinder
sondern auch als Mensch so
sehr ans Herz gewachsen!

Nochmals alles Liebe
und Gute. Grüssen Sie Ihren
Mann, Ihre lieben Eltern und
Verwandte und seien Sie herz-
lich umarmt von

Ihrer

Magda Goebbels

Magda Goebbels

Schwanenwerder, jelenleg Ützdorf,
bogensee–i ház, 1944 augusztus 24.

Kedves Leske asszony!
Kedves Hübi!

Mai esküvője alkalmából a legőszintébb és legjobb szerencse- és áldáskívánataimat küldöm Önnek és kedves férjének. Legyen ez a nap egy olyan élet kezdete, amely beteljesíti mindkettejük kívánságait. Ma minden gondolatunk Önök körül forog.
Az egész ház, kiváltképp a gyerekek és én, magunkban nyomon követjük a nap minden óráját, lelki szemeink előtt egy boldogságtól sugárzó, csodaszép menyasszonyt és egy büszke vőlegényt látunk, s Önökkel együtt örülünk!
Engedje meg, hogy ezen alkalomból még egyszer megköszönjem mindazt a szeretetet és gondoskodást, azt a derűs jókedvet, mellyel mindig megajándékozott engem és a gyermekeimet.
Mégis kicsit fájdalmas szívvel írom ezeket a sorokat, ugyanis ha minden kívánságának a beteljesülését kívánom Önnek, akkor arra is gondolnom kell, hogy elveszítjük, mert számomra Ön nem csupán a gyermekeim páratlanul jó gondviselője, hanem emberként is nagyon a szívemhez nőtt!

Még egyszer minden jót kívánok.
Üdvözlöm a férjét, kedves szüleit és rokonait, őszintén öleli

Magda Goebbels

Käthe Hübner két kifejezést még ma is rendkívül figyelemre méltónak talál Magda levelében. Egyrészt azt, ahol Goebbels asszony a jókedvet köszöni meg, melyet a családjába csempészett, bár Käthe Magdát is túlnyomóan vidám és jókedvű személynek ábrázolja. A gyerekek is igen vidámak voltak, amit véleménye szerint az édesanyjuktól örököltek. A derűs kedély minden bizonnyal olyan erény volt, amit Magda különösen nagyra értékelt.
De az utolsó éveiben szemlátomást eltűnt a jókedve. Bár Käthe Hübner elmondása szerint is mindig azon fáradozott, hogy reményt adjon másoknak, és hogy a gyerekek semmit ne érezzenek meg a helyzet komolyságából. Ám ez egyre nehezebben ment:
„Ezután jöttek a nyomasztó idők. Ha végiggondoljuk, hogy 43 éves volt, amikor meghalt. Hét gyermeket hozott a világra. Hatot Joseph Goebbelstől, a hetediket első, Günther Quandttal kötött házasságából."

Pontosabban még több gyermeke is volt.
Első házasságában, melyet a dúsgazdag gyárossal, Günther Quandttal kötött, Magda nem csak közös fiukkal, Haralddal törődött, aki 1921. november elsején született. Günther Quandt özvegy volt, amikor 1921. január 4-én feleségül vette a jóval fiatalabb Magdát. Így Magda nevelte férje első házasságából született fiait is. Hellmuth és Herbert akkor már kilenc és tizenkettő évesek voltak. Magda tizennyolcadik évében járt, férje, Günther Qunadt jó húsz évvel volt idősebb nála. Röviddel közös fiuk, Harald születése után Quandt három másik gyermeket fogadott még örökbe, akik legjobb barátja, Schulze autóbalesete miatt jutottak árvaságra. Magda kívánságának megfelelően a gyerekek nem egy otthonban nőttek fel, hanem az ő házukban. Így már az első házassága alatt is hat gyermeke volt.
Egy saját, és öt idegen.

A második részlet, ami Magda levelében nagy benyomást tett Käthe Hübnerre, kívánságainak a beteljesedésére vonatkozik.
Goebbels asszony ezzel a gyermek utáni vágyra utalt, ami pedig azt jelentette, hogy Käthe Hübner nem dolgozhat többé nála.

„Azután azt írja, hogy számára nem csak a gyermekei jó dadája vagyok, hanem személyesen is nagyon a szívébe zárt. Egy ajánlólevélben biztosan nem kaphattam volna ilyen sorokat."

Azt, hogy Magda Goebbels nagymértékben kivette a részét az esküvőből, annak is tulajdonítható, hogy abban az évben alakult ki a boldogtalan szerelem közötte és dr. Werner Naumann között. Käthe Hübner a látogatásai során találkozhatott a férfival, és az ő véleménye szerint is pusztán plátói viszony volt köztük. De mesél azokról a levelekről is, melyeket Magda titokban juttatott el a nála majdnem tíz évvel fiatalabb Naumann-nak. Miután Joseph Goebbels tudomást szerzett a dologról, megszakították a kapcsolatot.

Magda Goebbels esküvői jókívánságaival együtt érkeztek a gyermekei levelei is, melyeknek Käthe Hübner nagyon örült. A fotókon kívül ezek az egyetlen emlékei, melyek a gyerekektől megmaradtak. Ezekben is szeretettel „Hübinek" szólítják.

Az a levélpapír, amelyre Hilda és Hedda írt, egy ábrával van díszítve, aminek a két kislány az „esküvői zene" címet adta.

Lanke d. 25.8.44.

Liebe Hübi!

Heute möchte ich Dir alles Gute wünschen, Dir und Deinem Mann. Hoffentlich bist Du nicht sehr verletzt bei der Wagenfahrt. Wir haben Dir eine schöne Lampe gekauft. Diese soll Dir auf Deinem zukünftigen Lebensweg hell leuchten. Wir freuen uns alle mit Dir. Am meisten freue ich mich. Auch wünsche ich Dir eine gute Reise an die Ostsee und viel Vergnügen auf der Hochzeitsreise. Dasselbe wünscht Dir auch Hedda. Nun, liebe Hübi, grüße ich Dich und Deinen lieben Mann recht herzlich mit den besten Wünschen für die Hochzeit.

Deine Hilde und Deine Hedda

Esküvői zene

Lanke, 1944. augusztus 25.

Kedves Hübi!

Minden jót szeretnék kívánni neked és a férjednek. Remélhetőleg nem sérültél meg nagyon az utazás során. Vettünk neked egy szép lámpát. Ez világítsa meg a jövőben az életutadat. Mindannyian veled örülünk. A legjobban én örülök. Jó utat kívánok a Keleti-tengerhez és sok örömet a nászúton. Hedda is ugyanezt kívánja. Nos, kedves Hübi, szívből üdvözöllek téged és kedves férjedet, legjobb kívánságaimmal az esküvőd alkalmából.

Hilde és Hedda

Käthe Hübner még pontosan emlékszik arra a kocsiútra, amit Hilde és Hedda említ a levelében. A zongoratanárnővel együtt, aki szintén a pályaudvarra akart kimenni, két nappal az esküvő előtt kocsival Wandlitzba vitték. Már késésben voltak és a pályaudvar előtt nem sokkal meghallották a kisvasút hangját.

„Nagyot csaptak a lovakra, hogy kezdjenek gyors vágtába, és hirtelen felbillent a kocsi. A zongoratanárnő és én kiestünk belőle, a lovak átfutottak felettünk."

Szerencsére a pályaudvarral szemközt volt egy menekülteket befogadó otthon, amelyben megszállhattak. Visszafelé nem tudtak volna lovak nélkül utazni, és túl messze is lett volna. Käthe Hübnernek el kellett érnie az utolsó vonatot ahhoz, hogy pontosan érkezzen Berlinbe az esküvőjére. Az viszont csak másnap reggel indult, így a menekültotthonban kellett éjszakáznia. A két hölgy szerencsés módon nem sérült meg komolyan, így Käthe másnap reggel felszállhatott a vonatra és Berlinben megtarthatta az esküvőjét.

Helga és Heide megosztott egymással egy ív papírt, hogy gratuláljanak kedves Hübijüknek. Saját kézzel rajzolt virágaik láthatók a levélpapíron.

Lanke den 24. 8. 44.

Liebe Hübi!

Ich wünsche Dir und Deinem Herbert alles Gute zu Eurer Hochzeit. Ich werde an dem Tag, an dem Ihr heiratet, immer an Euch denken und werde mir vorstellen, wie schön Du im Hochzeitskleid aussehen wirst.
Hoffentlich macht Dir unser Geschenk, die Lampe, recht viel Freude.
Ich wünsche Dir auch eine glückliche Hochzeitsreise an die Ostsee.

Mögest Du recht viel Schönes dort erleben.
Viele Küsse und Grüße

Deine Helga.

Liebe Hübi Leske!
Ich wünsche Dir viel Glück zu Deiner Hochzeit. Ich schenke Dir mit den anderen eine schöne Lampe. Hoffentlich freust Du Dich darüber.

Ich grüße Dich und Herbert
Deine Heide.

Lanke, 1944. augusztus 24.

Kedves Hübi!

Esküvőtök alkalmából minden jót kívánunk neked és Herbertnek. Azon a napon, amelyen összeházasodtok, mindig rátok fogok gondolni, és elképzelem, milyen szép leszel a menyasszonyi ruhádban.
Remélem, hogy az ajándékunk, a lámpa, sok örömet fog szerezni neked.
Szerencsés nászutat kívánunk a Keleti-tengernél!

Legyen sok szép élményben részed.
Sok puszi és üdvözlet
Helga

Kedves Hübi Leske!

Sok boldogságot kívánok esküvőd alkalmából. A többiekkel együtt egy szép lámpát adunk neked ajándékba. Reméljük, örülsz neki.

Üdvözöllek téged és Herbertet
Heide

Kedves Hübi!

Sok boldogságot és örömet kívánok neked és Herbertnek esküvőtök alkalmából! Szép és vidám nászutat is kívánok nektek! És igazán szép időt a tengernél. Szerezzen nektek örömet a lámpa, amit ajándékba adunk, és sok boldog órán át világítson meg benneteket.

Szívből jövő üdvözletem küldöm esküvőd alkalmából neked és Herbertnek

Holde

Waldhof, 1944. augusztus 25.

Kedves Hübi!

Minden, minden jót és sok boldogságot, áldást kívánok esküvőd alkalmából! Tölts szép napokat, jó időben a Keleti-tengernél és érezd magad nagyon jól. Örülök, hogy visszajössz, és üzenem Herbertnek, hogy ő is jöjjön el egyszer.

Sokezer üdvözlet és puszi
Kisöcséd

Holde és Helmut szintén megosztott egymással egy levélpapírt a jókívánságokhoz, melyet saját kezűleg vonalaztak meg.

II.

Liebe Hübi!

Ich wünsche Dir und Deinem Herbert zu Eurer Hochzeit viel Glück und Freude! Auch eine schöne und vergnügte Hochzeitsreise wünsche ich Euch! Und noch recht schönes Wetter an der See. Die Lampe, die wir Euch schenken, möchte Euch Freude bereiten und Euch viele glückliche Stunden beleuchten.

Recht herzliche Hochzeitsgrüsse für Dich und Deinem Herbert von Deiner Holde.

Helmut, aki „Kisöcsédként" írja alá a jókívánságokat, egy kis virágcsokrot és egy koszorút is rajzolt Hübijének.

I.

Waldhof den 25.8.44.

Meine liebe Hübi!

Ich wünsche Dir zu Deiner Hochzeit alles, alles Gute und viel Glück und Segen! Verlebe sehr schöne Tage mit gutem Wetter an der Ostsee und lass es Dir recht gut ergehen. Ich freue mich darauf, daß du wieder=kommst und sage Herbert, daß er auch einmal kommen soll.

Viele tausend Grüße und Küsse,

Dein Brüderlein.

Günther Schwägermann tisztnek, SS-századosnak és Joseph Goebbels sofőrjének, Günther Rach főhadnagynak a már említett, nagyon szívélyes esküvői jókívánságai egy levélpapíron érkeztek. Ennek okát Käthe Hübner sem tudja. Talán a papírhiány miatt, talán csak azért, mert így egyszerűbb volt.

Lanke, den 26. Aug. 44.

Liebes Fräulein Hübner,
liebe junge Ehefrau.

Es ist mir herzliches Bedürfnis Ihnen zu Ihrer heutigen Vermählung meinen besten Wünsche zu übermitteln.

Möge für Sie der heutige Tag den Beginn eines glücklichen u. immer zufriedenen Ehelebens darstellen. Die Freude soll der ständige Gast in Ihrem Heim sein, das [illegible] in Ihrer Vorstellung sicherlich den persönlichen Charakter trägt.

Mit meinen herzlichsten Grüßen und einer Empfehlung an Ihren Mann bin ich in alter Verbundenheit

Ihr Günther Schwägermann

Liebe, verehrte junge Frau!

Ich schließe mich den Glückwünschen des Herrn Schwägermann an und möchte Ihnen diesen Tag für immer in schönem Leben
~~[illegible]~~
Erinnerung, für Ihr weiteres Leben Ihnen alles Gute wünschen!

Ihr Rach.

Kedves Hübner Kisasszony,
kedves fiatal feleség!

Őszintén a legjobb kívánságaimat szeretném tolmácsolni Önnek mai esküvője alkalmából.
Jelentse a mai nap az Ön számára egy boldog és mindig elégedett házasélet kezdetét. Legyen az öröm állandó vendég az otthonukban, ami, jóllehet ma még nem teljesen határozott, az Ön elképzeléseiben biztosan személyes jellegű.

Szívből jövő üdvözlettel a férjének is, a régi lekötelezettséggel

Günther Schwägermann

Kedves, tisztelt fiatalasszony!

Csatlakozom Schwägermann úr jókívánságaihoz és kívánom, maradjon ez a nap örökké a legszebb az életében. Tisztelettel, további életéhez minden jót kívánva

Rach

Úgy tűnik, Käthe Hübner közelebbi környezetében mindenki örült az esküvőnek. Ez is magyarázatot ad arra, miért beszélt Käthe egy „nagy családról" kint a Bogensee-nél.
Magda Goebbels számára nevelőnője esküvője minden bizonnyal az utolsó valóban örömteli események egyike volt, amiben részesedhetett. 1944. szeptember kilencedikén fia, Harald Quandt megsebesült az adriai háborúban és eltűntnek nyilvánították.
1944. szeptember tizenkettedikén bomba robbant a miniszteri palota kertjében a Hermann Göring utcában és megrongálta a tetőt. Joseph Goebbels sértetlen maradt, de azután már nem tudott ott lakni, és kiköltözött családjához a Bogensee mellé.
Joseph Goebbels a naplójában a szülővárosa, Rheydt (Mönchengladbach mellett) és édesanyja szülővárosa, Übach elleni amerikai támadásról is beszámol.

GOEBBELS SZÜLETÉSNAPJA

Dr. Joseph Goebbels arcképe 32 éves korából. Karácsonyi ajándék édesanyja részére (Fotó: Szövetségi Archívum)

Käthe Hübner Goebbelsnek csak egyetlen születésnapján vett részt. 1944. október 29-én, amikor 47 éves lett. Ugyanerre a napra esett legfiatalabb lánya, Heide születésnapja is. Heide négyéves lett, és akkoriban békítő gyereknek számított Magda és Joseph Goebbels között, akiknek a házassága válságba került egy színésznő miatt, akibe Joseph Goebbels beleszeretett. Käthe Hübner már csak kevés dologra emlékszik a születésnappal kapcsolatban:

„Október 29-ét kint, Lankén ünnepeltük meg. Mi, nevelőnők is a nagy étkezőasztalnál foglalhattunk helyet. De már csak arra emlékszem, hogy a kis társaság utána beutazott Berlinbe és engem is magukkal vittek. Én ugyanis találkozót beszéltem meg a férjemmel, aki október 30-án, Goebbels után egy nappal ünnepelte a születésnapját. A friedrichsstraße-i pályaudvarnál várt. De nem tudtam pontosan megmondani, mikor tudnak ott kitenni, mivel nem tudtam, mikor indul el Goebbels Berlinbe. Szegénykém ott várt. Másnap nálam akartunk egy kicsit ünnepelni. Kivettem egy szabadnapot a születésnapja alkalmából."

Goebbels 1944. október 29-i születésnapja bizonyára nem az öröm napja volt.

Más forrásokból ismert, hogy ezen a napon felhívta Hitler, hogy gratuláljon neki. A tulajdonképpeni indíték azonban az volt, hogy bátorságot öntsön mind belé, mind az elkeseredett Magdába. Magda Goebbels könnyekig meghatódott, mert Hitler karácsonyra nagy győzelemmel akarta megajándékozni a német népet. Egy nagy hazugság, ami – úgy tűnik –, mégis megnyugtatta az asszonyt.

Magda szívesen lepte meg születésnapján a gyermekekről készült különösen szép fotókkal a férjét, melyeket külön erre az alkalomra készíttetett. Hilde egy ilyen fotója Käthe Hübner birtokába jutott. A hátoldalán még olvasható a kézírás: „Papa születésnapjára".

Ez a kép Hildéről külön édesapja születésnapjára készült (Sandau Műterem, Berlin W 8, Unter den Linden 41, Käthe Hübner magántulajdonából)

für Pappas Geburtstag

9026 H

„Für Papas Geburtstag" (Papa születésnapjára)

Magda szívesen mutatott be férje születésnapján rövidfilmeket a gyerekekről, melyek szintén külön ennek apropóján készültek. A média számára vonzóak lehettek azok a filmek is, melyeket a születésnapon forgattak, abból a célból, hogy bemutassák azt a német népnek. Goebbels 45. születésnapján a nézők is átélhették, ahogy a gyermekek szerenádot adnak az édesapjuknak. Így a kicsik mégiscsak a média eszközévé váltak.

Müller, Otto
Hamburg

Helga fiatalabb korában, a fotósnak szánt póz ellenére akkoriban még gondtalanul boldog arckifejezéssel

Egy különösen kifejező arckép Helgáról. Traudl Junge, Hitler titkárnője szerint „szomorú, értelemről árulkodó kifejezés" ült Helga nagy barna szemeiben (Sandau Műterem, Berlin W 8, Unter den Linden 41, Käthe Hübner magántulajdonából)

MAGDA GOEBBELS SZÜLETÉSNAPJA

Magda egy hónappal később, 1944. november 11-én ünnepelte a születésnapját. 43 éves lett. Karl-Otto Meissner írja a könyvében, hogy a gyermekek pontban 12 órakor ünnepi ruhában, saját kezűleg készített ajándékokkal és virágokkal álltak az ágyánál.
Käthe Hübner emlékszik arra, hogy Magda megünnepelte a születésnapját, de a nevelőnők nem voltak azon jelen.
1944. december 3-án látogatta meg Hitler utoljára egy teára a Goebbels családot. Egyébként magával hozta egy termoszkannában a teát is. Käthe Hübner nem mesélt semmit erről a látogatásról, csak annyit, hogy Hitler köszöntéséhez a gondozónők különösen csinosan öltöztették fel a hat gyermeket.

Az akkori birodalmi miniszter, Joseph Goebbels feleségével, Magdával és három idősebb gyermekükkel, Hildével, Helmuttal és Helgával látogatást tesz Hitlernél Obersalzbergben 1938-ban (Fotó: Szövetségi Archívum)

1944 KARÁCSONYA A BOGENSEE-I HÁZBAN

A kilátástalan helyzet ellenére a Goebbels család ugyanúgy megünnepelte a nyilvánosság előtt 1944 karácsonyát, mint az azt megelőző években. Joseph Goebbels meghitt családi körben jelent meg a feleségével, a gyermekeivel és nővérével, Marie-val kint, a bogenseei házban. Karácsonyfát is állítottak és minden bizonnyal Magda játszotta a télapót, aki kis ajándékokat osztott szét a gyerekek között. Käthe Hübner mesélt a méretes karácsonyfáról, amit a ház nagy szalonjában állítottak fel. Gyönyörűen feldíszítették igazi, fehér gyertyákkal, sok lamettával, arany, ezüst golyókkal és csillagokkal.
Ez lehetett Goebbels életének legszomorúbb ünnepe. Bizonyára Joseph és Magda is tisztában volt azzal, hogy elvesztették a háborút. Joseph Goebbelsből láthatóan előtört a kétségbeesés, amikor Hedda lánya elszavalt egy verset. Érzelmi kitörését Käthe Hübner előtt sem tudta elrejteni:
„A gyerekek verseket mondtak. Hedda, az utolsó előtti a hat Goebbels-gyermek közül, aki egyben a legcsinosabb is volt, egészen gyenge hangon szavalta:

»Legyen újra fény
e sötét napok után
ne kérdezzük
vajon meglátjuk-e
ahogy új fény támad.

(Licht muß wieder werden,
nach diesen dunklen Tagen,
lasst uns nicht fragen,
ob wir es sehen,
auferstehen
wird ein neues Licht.)«

Hedda Goebbels (1938. május 5. – 1945. május 1.)
(Käthe Hübner magántulajdonából))

Az apja szeméből patakzottak a könnyek. Úgy gondolom, a három kisebb gyermek idősebb nevelőnője, Schröter asszony javasolta ezt a verset. De a nagyobbak is kitettek magukért. Egészen családias, szeretetteljes hangulat uralkodott, a fenyőfával és minden mással együtt. Mindannyian a nagy szalonban voltunk, és énekeltünk. Magda zongorázott. De a leghatásosabb Hedda gyenge hangján elmondott verse volt. Az apjának elég volt csak meghallania, máris teljesen meghatódott."

Joseph Goebbels egy évvel korábban megemlíti a naplójában a gyermekek karácsonyi verseit, melyek akkor is időszerűek voltak.

Ezután az egész társaság meghallgatta a propagandaminiszter karácsonyi beszédét, amit előzőleg felvettek, és most a rádió sugározta. Azonban csak igen kevesekbe tudott bátorságot önteni, bár a beszéd célja a német honfitársak buzdítása volt. Már maga Magda Goebbels sem tudott hinni egy jó befejezésben. Ehhez jött még az is, hogy már tudott róla, hogy a Günther Quandttal kötött első házasságából született fia, Harald, Olaszországban angol hadifogságba esett. Karácsony este még azt mondta a titkárnőjének, hogy a következő évben már minden bizonnyal béke lesz. Ez mélyértelmű megjegyzés volt, hiszen bizonyára úgy gondolta, a halálban mindannyian békére lelnek majd. És így is történt. Hedda, aki olyan gyanútlanul szavalta azt a jelentőségteljes verset, 1945. május 5-én már nem élhette meg a hetedik születésnapját. Négy nappal előtte az édesanyja az összes testvérével együtt megmérgezte őket. A buddhista tanok értelmében Magda úgy hitte, hogy az ártatlan gyermekek második életükben a földi paradicsomban élhetnek majd. Az a világ, ami a nemzetiszocializmust követte volna, nézete szerint nem volt érdemes arra, hogy abban éljenek. Käthe Hübner is alátámasztja, hogy Magda Goebbels a buddhizmusban keresett feloldozást tettéért.

1944/45 SZILVESZTERE

Az utolsó szilvesztert már nem ünnepelték meg a bogensee-i házban, legalábbis Käthe Hübner nem emlékszik semmilyen ünnepségre. A gyerekeket lefektették, ugyanúgy, mint minden más napon. A bombatámadások miatt nagy félelem uralkodott a házban. Már senkinek sem volt kedve ünnepelni. Dél tájban talán egy kis vigaszt jelentett Hans Ulrich Rudel főhadnagy látogatása, aki még aznap megkapta Hitlertől a legmagasabb vitézségi kitüntetést.
Magdához hasonlóan a háború utolsó éveiben Joseph Goebbels is egyre gyakrabban betegeskedett. Idegekcémával és idegkólikával küszködött. Magdának egyre többször kellett a közelségével támogatnia, jóllehet már az ő ereje is fogytán volt.

Családi fotó 1935-ből (balról): Hilde (szül. 1934), Magda Goebbels, Dr. Joseph Goebbels, Magda első házasságából született fia, Harald Quandt, Helga (szül. 1932) (Fotó: Szövetségi Archívum)

KÖLTÖZÉS SCHWANENWERDERBE 1945 JANUÁRJÁBAN

A politikai helyzet egyre tovább éleződött. Keletről a benyomuló oroszok elől menekült a lakosság. Nyugatra tartó útjuk közben számtalan nő és gyermek vonult el cókmókjaival a bogensee-i ház mellett. Ez a látvány a Goebbels család gyermekei számára is rettenetes lehetett. Az sem zárható ki, hogy közben véletlenül meghallottak egy-két történetet az oroszok rémtetteiről. Goebbels mindenesetre elrendelte, hogy a család Schwanenwerderbe költözzön. Schwanenwerder Berlin dél-nyugati részén van, a Wannsee félszigetén illetve partján fekvő gazdag villanegyed. Gyerekeit védte Goebbels, bár gyakran többet várt el tőlük, mint amennyivel meg tudtak birkózni. Közismert, hogy 1944 végén egy propagandafilmet készíttetett arról, amint a gyermekei meglátogatnak egy kórházat. Mivel azonban Hildét, aki tíz, és Helgát, aki tizenkettő éves volt, teljesen sokkolta a sebesült és megcsonkított emberek látványa, később el kellett állnia a tervétől.
Käthe Hübner emlékszik rá, hogyan kellett a családnak 1945 januárjában Schwanenwerderbe költözni, mivel a front egyre közelebb ért:
„Elindultunk a karavánnal. Autókkal és egy kis csomaggal. Közben elmentünk azok mellett az emberek mellett, akik kelet felől menekültek. Jól tudtuk, hogy már tódul kifelé a nép, meg a városba is jönnek befelé. Már a körút is veszélyben forgott. Így aztán nem mentünk tovább, mi is Schwanenwerderben maradtunk, körülbelül április huszadikáig."

Január végén naponta több mint negyvenezer segítséget kereső ember érte el Berlint. Csak a töredékük tudott továbbutazni. A legtöbben a városban rekedtek. Fagyoskodniuk, éhezniük kellett és menteni az életüket, amikor a bombák becsapódtak.
Schwanenwerderben azonban még hosszú ideig védve maradt a család az éjszakai bombatámadások elől. A kis félsziget Berlintől délre fekszik, ahonnan még mindig romantikus kilátás nyílik a derűs Lankéra.

Olyan volt, mint egy békés oázis a vihar közepében, amely körül csak pusztulás tombolt. A tó melletti nagy nyári lak 1936 óta a Goebbels család tulajdona volt. Akkoriban csak az Eher-kiadó igazgatójának a segítségével

sikerült szert tenniük rá. Az igazgató előleget adott Joseph Goebbels naplóinak a megjelentetési jogáért, de csak a halála után húsz évvel adhatta volna ki azokat. Magda a szomszédos uradalmi házat is berendeztette Hitler számára. Hitler akkoriban sok időt töltött Goebbelséknél. A gyerekek szerették Adolf bácsit. Ő maga viszont állítólag nagy rokonszenvet táplált a legidősebb lány, Helga iránt. Ezt Käthe Hübner is alátámasztja. A háború utáni időkben a sajtótól való tartózkodását is azzal indokolja, hogy rengeteg riportert ez a téma érdekelt volna. Mivel az utolsó négy évben Hitler csak egyszer látogatta meg a Goebbels családot, Käthe Hübner nem is tud nyilatkozni Hitler és a gyermekek között kialakult kapcsolatról. A nyilvánosság előtt Hitler mindig gyermekszeretőnek mutatkozott.

Schwanenwerderben a gyerekek önfeledten játszhattak. Az apjuk még pónikat és egy kiskocsit is ajándékozott nekik. Csak az emlékeztette őket a háborúra, hogy nem kellett iskolába járniuk, illetve a bombák távolról hallható mennydörgése. De minden bizonnyal csak a tizenkét éves Helgát nem tudták megnyugtatni az édesanyja szavai, aki folyton arról beszélt, hogy Hitler győzelmet fog aratni az ellenségei felett.
Korábban Schwanenwerderben is számos kisfilm született, ugyanúgy, mint a bogensee-i házban, melyek gyönyörű otthonukban mutatták be a gyermekeket. Csak 1942-ben 34 alkalommal lehetett látni a Goebbels-gyermekeket a heti filmhíradókban. A nagy képes magazinok riporterei és fotósai is gyakran megjelentek az idilli Schwanenwerderben, hogy a gyerekekről tudósítsanak. 1939-ben gátlástalanul arra használta fel a náci propaganda a Goebbels-gyermekekről készített egyik filmet, hogy igazolják a fogyatékkal élő gyermekek eutanáziáját. Ők maguk semmit nem tudtak arról, hogy a szépségükkel éltek vissza, amit kontrasztként használtak fel a fogyatékos gyermekekkel szemben.

Hilde egy pónival, amit Joseph Goebbels ajándékozott a gyermekeinek (Privát fotó: Käthe Hübner)

WALTER STOECKEL PROFESSZOR 74. SZÜLETÉSNAPJA

Az egyik utolsó berlini városi kirándulásra egy meghívásnak eleget téve került sor. Walter Stoeckel orvosprofesszor 1945. március 14-én ünnepelte a születésnapját. Käthe Hübner Helgával és Hildével utazott be Berlinbe, hogy felköszöntsék a professzort.
Walter Stoeckel professzor akkoriban kiemelkedő szaktekintélynek számított a nőgyógyászatban. Magda Goebbelst is ő kezelte, a professzor berlini klinikáján hozta világra gyermekeit. A születésnapi ünnepségre Käthe Hübner már nem nagyon emlékszik vissza, de arra igen, hogy viszontláthatta a barátnőjét:

„Régi barátnőm, Gerda, meglátogatott azon a napon, amikor Helgával és Hildével Berlinben voltam. Hirtelen légiriadót fújtak, és még időben biztonságba tudtunk húzódni a miniszteri lakás bunkerében. Goebbels egy alkalmazottja is ott volt, és véletlenül volt nála egy kis bonbon. Ez abszolút ritkaságnak számított már akkoriban. Adott egy-egy szemet a lányoknak, akik végtelenül örültek neki. Hiszen otthon csak élelmiszerjegyeken éltek. Cukorkát nem lehetett kapni értük."

Bár Käthe elmondása szerint rettenetes íze volt a cukorkáknak, a lányok mégis felettébb boldogok voltak.

Más forrásokból azt tudhatjuk meg, hogy Magda Goebbels ezen a születésnapon állítólag még nagyon optimista volt. Annak ellenére, hogy látta a professzor háza előtt a támadások miatt épített barikádokat. Véleménye szerint ezek csak a nép megnyugtatását szolgálták. Talán azért színlelte ezt, hogy ne félemlítse meg a gyermekeit. Wilfred von Owen, férje egyik sajtóreferense azt állította, Magda már napokkal azelőtt közölte vele, hogy ő már valójában lezárta az életét.

BÚCSÚ A GYERMEKEKTŐL

1945. április huszadika nem csak Hitler születésnapjára emlékezteti Käthe Hübnert. Ez volt az utolsó előtti alkalom, hogy élve látta a gyermekeket. Az utolsó találkozásra két nappal később, április huszonkettedikén került sor a Hermann-Göring-Straße 20. szám alatt, a miniszteri lakásban.
Erről az alkalomról úgy mesél Käthe Hübner, hogy közben Helga egy képét tartja a kezében:

Helga fényképezőgéppel a kezében (Privát fotó: Käthe Hübner)

„Ő Helga, a legidősebb, 1932-ben született. Nagyon értelmes. Egy kicsit mindent előre megsejtett. Miközben a többiek még boldogan azt gondolták, hogy »Ó, a Führerhez megyünk a bunkerébe...« Ez volt az utolsó találkozásunk. Amikor Magda és a gyermekek 1945. április huszadikán elhagyták a házat, hogy a Führer születésnapjára menjenek, szabadnapom volt és hazautaztam a szüleimhez Charlottenburgba. Nem voltam ott, amikor Schwanenwerderből mindannyian a birodalmi kancellária épületében lévő berlini lakásba menekültek. Az anya és hat gyermeke."

Más forrásokból ma már tudjuk, mi történt Hübner asszony távollétében. Magda és Joseph Goebbels azon a napon a városi palota (Stadtpalais) »régi bunkerében« voltak. Egyikük hazatelefonált Schwanenwerderbe és kiadta a parancsot, hogy vigyék fel hozzájuk a gyerekeket. Berlint már három oldalról fenyegették az orosz katonák. Az ott maradt nevelőnőnek, Frau Schröternek már csak arra volt ideje, hogy összepakolja a legszükségesebb dolgokat. Mindegyik gyerek magával vihette egy kedvenc játékát. Nagyanyjuk, Auguste Behrend nagyon kétségbeesett lehetett. Sejtette, hogy se az unokáit, se Magda lányát nem látja többé élve. Ettől a rettenetes búcsújelenettől Käthe Hübnert megkímélte a sors:
„Amikor a szabadnapom után másnap reggel megjelentem Schwanenwerderben, már senkit nem találtam ott. Valaki a személyzetből mondta, hogy a berlini lakásban vannak. Aztán kötelességtudóan elindultam a Berlinbe, a Hermann-Göring-Straße 20-ba."

Käthe Hübner ebben az időpontban nem tudta, hogy a városi palota óvóhelyén már semmi nem látszott biztosnak. Miközben a fiatal nevelőnő bátran Berlinbe utazott a veszélyekkel teli úton, Joseph Goebbels elrendelte, hogy a családja a „régi bunkerből" költözzön át a birodalmi kancellária alatti Hitler-bunkerbe. Käthe Hübner ott volt, amikor a gyermekek utoljára látták meg a napfényt egyik bunkerből a másikba menet:
„A találkozás markánsan él bennem. A család gyakorlatilag még a berlini lakás óvóhelyén tartózkodott. Amikor beléptem a házba és le akartam menni a lépcsőn a bunkerhez, akkor jött velem szembe Goebbels asszony a hat gyerekkel, felfelé a lépcsőn. Helmut egészen vidáman, »Hübi« felkiáltással üdvözölt. »Most megyünk a Führerhez a bunkerébe, velünk jössz?« Biztos, hogy ezt ilyen pozitív hangon mondták neki, mikor elindult a család a Führer-bunkerbe. Mi mindannyian tudtuk, hogy számunkra, alkalmazottak számára ez itt a vég. Sejteni lehetett. A család azt mondta, a Führerhez mennek. Az alkalmazottakat oda nem is hívták már. A Führerbunkerébe Magda ment egyedül a gyermekeivel."

A bunkerban három szoba fogadta Magdát és a családját, melyeket egy folyosó kötött össze Hitler bunker-lakosztályával.
Käthe szerint Magda Goebbels önként követte a Führert kiúttalan helyzetébe. Magda tudta, hogy mindvégig lett volna lehetőségük a menekülésre. Maga Hitler is azt tanácsolta neki, hogy keressen biztonságosabb lehetőséget gyermekeivel együtt.

Azon a vasárnapon, 1945. április 22-én Goebbels a berlini néphez fordult, hogy tartsanak ki a városban. Bejelentette, hogy ő maga is ezt teszi, hogy az ő felesége és a gyermekei sem menekülnek, hanem vele maradnak a Führer bunkerében.
Ennek a döntésnek a borzalmas kimenetelét ma már mindenki ismeri: Magda Goebbels a Führer-bunkerben megmérgezte a gyermekeit és férjével, Joseph Goebbelssel együtt öngyilkosságot követett el.

Käthe Hübner máig nem volt képes feldolgozni a gyermekek meggyilkolásának tragikus eseményét. Hogy megtalálta-e a módját, hogy együtt éljen mégis a történtekkel, csak ő tudja. A háború befejezése után négy évvel újabb tragédia érte: megtudta, hogy a férje is elesett a háborúban. Később még egyszer férjhez ment, egy háromgyermekes férfihez. Véletlen, sorsakarat vagy végzet?

MENEKÜLÉS BERLINBŐL

Azt, hogy mi történt vele személyesen, miután búcsút vett a gyermekektől, azt Käthe Hübner úgy meséli el, mintha csak tegnap történt volna. Emlékszik, hogy ekkor került először szemtől-szembe a háború borzalmaival, hisz a Goebbels-gyermekek nevelőnőjeként a háború utolsó éveiben sokkal jobb sora volt, mint a legtöbb embernek.

„Mi, a személyzet tagjai, mindannyian összegyűltünk fent, a ház előcsarnokában, valamint a tisztek, a titkárnők és sokan mások. Sokan voltunk, valóban egy embergyűrű vett körül. Arról tanakodtunk, hogy mit tegyünk most. Gyakorlatilag mindennek vége volt. A bunkerben csak a legszűkebb vezérkar maradhatott. A többiek hazamehettek, de mihez kezdjenek? Aztán egy titkárnő, Goebbels egy cseh inasa és én egy Mercedesbe ültünk, s nyugat felé indulva elhagytuk Berlint. Még szerencsésen ki tudtunk jönni a városból, és eljutottunk Magdeburg elé, Burgba. Ez volt akkor a határ, az Elba mellett. Ott a rendőrségen be kellett jelentkeznünk. Ezt megtettük, és Emil Hyzlaw, Goebbels alkalmazottja minden bejelentésünket igazolta.

Burgban azt hiszem, egy Müller nevezetű tiszt volt a parancsnok. Még védeni akarta Burgot. Mondtuk neki, hogy honnan jövünk, nevezetesen Berlinből, a propagandaminisztériumból. Elmondtuk, hogy vége a háborúnak, és már nem lenne ésszerű a védelem. Sokat vesződtünk azzal, hogy meggyőzzük. De végül is hitt nekünk, és Burgban kiakasztották a fehér zászlókat. Úgy gondoltuk, ezzel elértük, hogy már nem lőttek a városra.

Aztán megpróbáltunk kis csoportokban eljutni az Elbához, hogy átjussunk Magdeburgba, mert oda már megérkeztek az amerikaiak. A végén már mindenki csak az oroszoktól félt és menekült, ha lehetett, nyugat felé. De nem tudtunk átjutni az Elbán. Emlékszem még, hogy az ékszereinket, ami még megmaradt, például egy jegygyűrű, a csizmánkba rejtettük el. Rajtam egy régi melegítőnadrág volt és egy kendő a fejemen.

Abmeldung
bei der polizeilichen Meldebehörde

Auszug aus der Reichsmeldeordnung vom 6. Januar 1938

Jelentkezés a rendőrségi bejelentőhivatalnál

Amikor az első orosz jött, süketnémának tettettem magam. Aztán megint visszakerültünk Burgba. Egy nagyon helyes családnál kaptam szállást és ott is maradtam. A háború május kilencedikén ért véget. Aztán a rádiót hallgattuk, s így követtük nyomon, mikor mennek ismét vonatok Berlinbe. Ebben az időben arra vártunk, hogy néhányan esetleg hazajönnek még. Szerettük volna megtudni, mi maradt meg, élnek-e még a szüleink. A bátyám is és a férjem is a háborúban volt. Reméltük, hogy túlélték. Burgban megfigyelhettem, hogyan toloncolják vissza az amerikaiak seregestül a foglyokat az Elbán át az orosz hadifogságba. Borzalmas volt. Saját hozzátartozóim sorsa is bizonytalan volt. Ott álltunk, amikor elhaladt mellettünk a sántító, lerongyolódott foglyok egy csapata, akik korábban amerikai hadifogságba kerültek. Az amerikaiak egyezményt kötöttek Kelettel, hogy átadják nekik a hadifoglyokat. Közben a foglyok ezt énekelték: »Hosszú az út vissza a hazánkba«. Még ilyen akasztófahumort! És most, hatvan év múltán is újra látom őket. Néztük, hogy vajon látunk-e ismerős arcot. De annyira embertelen volt, hiszen ma már tudjuk, hogy a legtöbbjük Szibériába került.
Burgban kivártam, míg adódott valamilyen lehetőség, hogy Berlinbe utazzam. Végre egy vonat elindult Wannsee felé. Erre az első vonatra szálltam fel. Aztán a wannsee-i pályaudvar padlóján éjszakáztunk, ami még mindig úgy néz ki, mint akkoriban. Másnap reggel Wannsee-ből hazagyalogoltam Charlottenburgba. Nem volt ugyanis utazási lehetőség. Az úton mentem, el a dahlemi és grunewaldi villák mellett. A házakban helyőrségként részben már bent laktak az amerikaiak. Az első egyenruhások, akiket láttam, szolgálatban lévő amerikaiak voltak. Mély benyomást tett rám, amint olyan élvezettel dobálták a csikkjeiket a civilek irányába. S a németek görnyedezve szedték fel azokat. Mindenesetre gyalog tettem meg az utat egészen hazáig. Ott megkönnyebbülten láttam, hogy a szüleim életben vannak. A ház és a lakás megrongálódott és hasonlók, de mindez nem volt annyira fontos."

SZTE Egyetemi Könyvtár SZEGED 1

A könyv végén köszönetet szeretnék mondani Käthe Hübnernek, aki ma második férje nevét viseli (Käthe K.), azért, hogy megajándékozott a bizalmával. Csak így lehetett beleilleszteni ezt a fontos kortársbeszámolót az akkori időkről készült nagy mozaikba. Biztosan nem volt neki mindig könnyű egy olyan életszakaszra emlékezni, ami hatvan éve elmúlt. A náci idők rémtetteinek gondolata, szeretett emberek elvesztése és a haza lerombolása olyan emlékek, melyek soha nem szűnnek meg fájni.

Szíves köszönettel a Käthe Hübner magántulajdonában lévő fotókért:

A koblenzi Szövetségi Archívum szíves engedélyével

146-1973-034-56 *146-1968-101-20A* *183-R22014* *146-1970-011-23*

146-1978-086-03

183-1987-0724-503

183-C17887

102-04456A

102-01888A

183-1987-0724-502

183-R39467

X 8514

SCHWANENWERDER

Egy nevelőnő meséli el ebben a kötetben mindazt, amire emlékezik, és amire emlékezni is akart. A háború borzalmairól keveset tud mondani, hisz azt 1943–1945 között itt, Berlin mellett közvetlen közelről nem élte át. Ellenben részletesen bemutatja azt a csalóka idillt, amiben a Goebbels családnál élt és dolgozott. Bár voltak kételyeim, mégis fontosnak tartottam, hogy a háború vége után hatvan évvel ezeket a visszaemlékezéseket is a kedves olvasók elé tárjam.

Petra Fohrmann

Petra Fohrmann

A propaganda-miniszter gyermekei

Dóm Kiadó
1088 Budapest, Rákóczi út 9.
A kiadásért felel: Schenk János
Nyomdai kivitelezés: Bornus Kft. Pécs
Felelős vezető: Borbély Tamás

ISBN 963 87049 3 4

1980.

Käthe Hübner (született 1920-ban) a háború utolsó éveiben, 1943 és 1945 között a Goebbels-család három idősebb gyermekének, Helgának, Hildének és Helmutnak a nevelőnője volt. Azon kevés kortársak egyike, akik koronatanúként tudnak bepillantást adni a Goebbels család magánéletébe és környezetébe. Ebben a könyvben adja először közre emlékeit, felelevenítve a hatvan évvel ezelőtt történteket. Személyes fényképei, valamint a Magdától és hat gyermekétől származó eredeti levelei olyan egyedülálló dokumentumok, melyek most jelennek meg először nyomtatásban.

ISBN 963 87049 3 4

Petra Fohrmann

A propagandaminiszter gyermekei

X 8514

Magda Goebbels

Petra Fohrmann

A propaganda-miniszter gyermekei

A Goebbels-gyermekek nevelőnőjének visszaemlékezése az 1943 – 1945 közötti időkre

DÓM KIADÓ